

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵՆՍԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԵՎՐՈՍՏՈՒԴԵՆՏ V 2012-2015

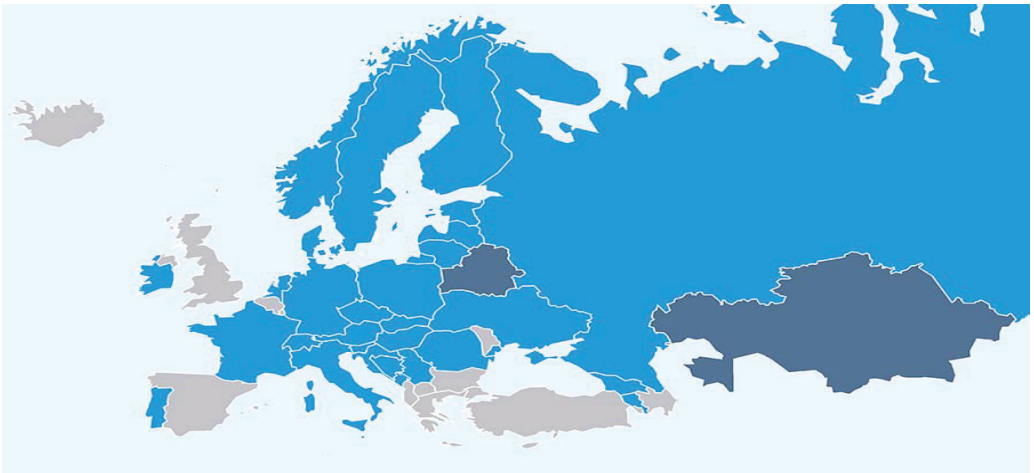
Ազգային զեկույց

Հեղինակներ՝ Լուսինե Ֆլջյան, Մարինա Գալստյան

Երևան -2016

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԿԵՆՍԱՊԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ
ԵՎՐՈՍՏՈՒԴԵՆՏ V 2012-2015
Ազգային զեկույց

Երևան -2016

Բովանդակություն

Աղյուսակների ցանկ.....	4
Գծապատկերների ցանկ	5
Հասցեականների ցանկ.....	9
Եվրոստուդենտ թիմի անունից.....	10
Համագործակցություն կազմակերպությունների հետ.....	12
Ներածություն	14
Գլուխ 1. Սոցիալ-տնտեսական բնութագրիչներ	17
1.1. Հարցվածների հիմնական բնութագրիչները.....	17
1.2. Կրթական բնութագրիչներ	20
1.3. Ժողովրդագրական պատկեր.....	23
Տարիք.....	23
Սեռ.....	26
Խնամքի տակ գտնվողներն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների	28
Հատուկ կարիք ունեցող ուսանողներ	29
Ուսանողների շարժունությունը/ միգրանտ ուսանողներ	31
Գլուխ 2. Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունը ընդունելությունը	33
2.1. Որակավորումը ԲՈՒՀ ընդունվելիս ըստ հիմնական բնութագրիչների	34
2.2. Ուսանողների աշխատանքային փորձառությունը	36
2.3. Միջնակարգ կրթություն ստացածների ուսման ընդհատումները ԲՈՒՀ-ում ըստ հիմնական բնութագրիչների	37
2.4. Նախքան ԲՈՒՀ-ն ընդունվելը որակավորում ստանալու և ԲՈՒՀ ընդունվելու միջև ընկած ժամանակահատվածը	39
2.5. Մասնագիտական ուղղվածությունն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների	40
Գլուխ 3: Ուսանողների սոցիալական պատկանելիությունը	42
3.1. Ուսանողների ծնողների զբաղվածությունը	42
3.2. Ուսանողների ծնողների ամենաբարձր կրթական աստիճանը	44
3.3. Ուսանողների ծնողների զբաղվածությունն ըստ ամենաբարձր կրթական աստիճանի.....	45
3.4. Ուսանողների ծնողների ամենաբարձր կրթական աստիճանն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների	45
3.5. Ուսանողների ծնողների սոցիալական կարգավիճակը	46
Գլուխ 4: Ուսանողների կացություն	48

2 | Ուսանողների սոցիալ-տնտեսական կենսապայմանները Հայաստանում–Ազգային զեկույց Հայաստան–EUROSTUDENTV

4.1.	Բնակարանային պայմաններ.....	48
4.2.	Բնական ձևն ըստ սեռի և կրթության.....	49
4.3.	Բնական ձևն ըստ սոցիալական կարգավիճակի.....	50
4.4.	Կացության պայմաններն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների.....	51
4.5.	Ծնողների հետ չապրող ուսանողների կացության հետ կապված ծախսերը.....	52
4.6.	Բնական ձևն ըստ տնից դեպի ԲՈՒՀ ծախսած ժամանակի.....	53
Գլուխ 5: Ուսանողների ծախսերը.....		54
5.1.	Ուսանողների ծախսերն ըստ բնական ձևի.....	54
5.2.	Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական ծախսերն ըստ վճարման աղբյուրի.....	55
5.3.	Հիմնական ծախսերն ըստ ծնողների հետ չապրող ուսանողների հիմնական բնութագրիչների.....	56
5.4.	Ուսանողների ֆինանսական իրավիճակի գնահատականն ըստ բնական ձևի.....	58
5.5.	Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ֆինանսական իրավիճակի գնահատականը և միջին ամսական եկամուտը.....	59
5.6.	Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ֆինանսական իրավիճակի գնահատականը և միջին ամսական եկամուտը.....	59
Գլուխ 6: Ուսանողների ֆինանսավորումը և աջակցությունը.....		60
6.1.	Ուսանողի ամսական եկամուտի կառուցվածքն ըստ բնական ձևի և ուսանողների հիմնական բնութագրիչների.....	61
6.2.	Ուսանողների եկամուտների բաշխումը և կառուցվածքը.....	62
Գլուխ 7: Ուսանողների ժամանակային բյուջեն և զբաղվածությունը.....		67
7.1.	Ուսանողների զբաղվածությունը երկարաժամկետ կանոնավոր աշխատանքի դեպքում ըստ իրենց հիմնական բնութագրիչների.....	67
7.2.	Ծնողների հետ ապրող երիտասարդների ժամանակային բյուջեն տիպական ուսումնական շաբաթվա ընթացքում (ժամ/շաբաթ).....	68
7.3.	Ժամանակային բյուջեն ըստ մասնագիտական ուղղվածության.....	69
Գլուխ 8: Դասընթացի գնահատում.....		71
8.1.	Դասընթացների հիմնական առանձնահատկությունների գնահատումը.....	71
Գլուխ 9: Միջազգային շարժունություն.....		73
Ամփոփում.....		77
Առաջարկություններ.....		81

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1: Հարցվածների հիմնական բնութագրիչները	18
Աղյուսակ 2: Հարցված ուսանողների թիվն ըստ ԲՈՒՀ-երի.....	20
Աղյուսակ 3: Ընթացիկ կիսամյակում ներգրավա՞ծ եք կրթական ծրագրում	20
Աղյուսակ 4: Ձեր կրթական ծրագիրը պաշտոնապես ամրագրվա՞ծ է որպես հեռավար ուսուցման ծրագիր.....	20
Աղյուսակ 5: Ուսանողների բաշխումն ըստ մասնագիտական ուղղվածության	20
Աղյուսակ 6: Ուսանողների մասնագիտական ուղղվածությունն ըստ առկա որակավորման (%)	21
Աղյուսակ 7: Մտադի՞ր եք շարունակել Ձեր ուսումը ներկայիս կրթական ծրագրի/ծրագրերի ավարտից հետո.....	22
Աղյուսակ 8: Ո՞ր մակարդակում եք պլանավորում շարունակել ուսումը.....	22
Աղյուսակ 9: Ուսանողների միջին տարիքն ըստ հիմնական բնութագրիչների.....	25
Աղյուսակ 10: Ամենափոքր երեխաների տարիքային բաշխումը.....	29
Աղյուսակ 11: Արդյոք ունե՞ք հատուկ կարիք, առողջական երկարատև խնդիրներ կամ ֆունկցիոնալ սահմանափակումներ	30
Աղյուսակ 12: Հիմնական աշխատանք ունեցող ուսանողների բաշխումն ըստ տարբեր խմբերի.....	36
Աղյուսակ 13: Ուսանողների ծնողների զբաղվածությունն ամբողջ բնակության հետ համեմատած.....	42
Աղյուսակ 14: Ուսանողների ծնողների կրթամակարդակն ըստ ԿՄՄԴ դասակարգման, ընդհանուր բնակչության թվի հետ համեմատած	44
Աղյուսակ 15: Ծնողների սոցիալական դիրքն ըստ կրթական մակարդակի.....	47
Աղյուսակ 16: Ուսանողական հանրակացարանում ապրողներն ըստ տարիքի.....	47
Աղյուսակ 17: Տանից դեպի ԲՈՒՀ ծախսված ժամանակը.....	53
Աղյուսակ 18: Ուսանողների ամսական ծախսերն ըստ բնակման ձևի.....	54

4 | Ուսանողների սոցիալ-տնտեսական կենսապայմանները Հայաստանում–Ազգային զեկույց Հայաստան–EUROSTUDENTV

Աղյուսակ 19: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական ծախսերն ըստ ուսանողի (ՀՀ դրամ).....	55-56
Աղյուսակ 20: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական հիմնական ծախսերն ըստ հիմնական բնութագրիչների (ՀՀ դրամ).....	57
Աղյուսակ 21: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ներկայիս ֆինանսական դժվարություններն ըստ միջին եկամտի (ՀՀ դրամ).....	59
Աղյուսակ 22: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների եկամուտների բաշխումն ըստ եկամտային խմբերի.....	63
Աղյուսակ 23: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների եկամուտների բաշխումն ըստ եկամտային խմբերի.....	65
Աղյուսակ 24: Ի՞նչ կրթական ծրագրով էիք սովորում, երբ մեկնեցիք արտերկիր(%)	74

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր 1: Ուսման ինտենսիվությունն ըստ մասնագիտական ուղղվածության.....	22
Գծապատկեր 2: Հարցվողների տարիքային բաշխումը	23
Գծապատկեր 3 Տարիքային բաշխումն ըստ մասնագիտական ուղղվածության.....	24
Գծապատկեր 4: Խմբավորված տարիքն ըստ ուսանողների բնութագրիչների	25
Գծապատկեր 5: Ուսանողների բաշխումն ըստ սեռի և մասնագիտական ուղղվածության	26
Գծապատկեր 6: Ուսանողների բաշխումն ըստ սեռի և հիմնական բնութագրիչների	27
Գծապատկեր 7: Առնվազն մեկ երեխա ունեցողների բաշխումը.....	28
Գծապատկեր 8: Ընդհանուր առմամբ, որքանո՞վ են Ձեր սահմանափակումները խոչընդոտում Ձեր ուսումնառությանը.....	29
Գծապատկեր 9: Ընդհանուր առմամբ, որքանո՞վ են հանրությունը և/կամ ինստիտուտներն օժանդակում Ձեզ հաղթահարելու ուսմանն առնչվող սահմանափակումներում (% ըստ առողջական խնդրի տեսակի).....	30
Գծապատկեր 10: Ուսանողների բաշխումն ըստ սեփական և ծնողների ծննդավայրի և հիմնական բնութագրիչների.....	32

Գծապատկեր 11: Առաջին անգամ դպրոցն ավարտելիս ի՞նչ որակավորում էք ստացել (օր. թերի միջնակարգ կամ ընդհանուր միջնակարգ կրթական մակարդակ).....	33
Գծապատկեր 12: Որտե՞ղ էք ստացել Ձեր առաջին որակավորումն ըստ մարզերի.....	34
Գծապատկեր 13: Ուսանողների որակավորումը նախքան ԲՈՒՀ-ն ընդունվելն ըստ հիմնական բնութագրիչների.....	35
Գծապատկեր 14: Բարձրագույն ուսումնական հաստատություն ընդունվելուց հետո երբևէ ընդհատե՞լ էք Ձեր կրթությունն առնվազն մեկ տարով.....	37
Գծապատկեր 15: Ուսման ընդհատումը ԲՈՒՀ-ում ըստ հիմնական բնութագրիչների.....	38
Գծապատկեր 16: Նախքան ԲՈՒՀ ընդունվելը որակավորում ստանալու և ԲՈՒՀ ընդունվելու միջև ընկած ժամանակահատվածը.....	39
Գծապատկեր 17: Մասնագիտական ուղղվածությունն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների.....	40
Գծապատկեր 18: Ուսանողների ծնողների զբաղվածությունն ըստ ամենաբարձր կրթական աստիճանի.....	45
Գծապատկեր 19: Ուսանողների ծնողների ամենաբարձր կրթամակարդակն ըստ հիմնական բնութագրիչների.....	46
Գծապատկեր 20: Ուսանողների ծնողների սոցիալական կարգավիճակն ըստ ուսանողների գնահատականի.....	47
Գծապատկեր 21: Ուսանողների բնակման ձևը.....	48
Գծապատկեր 22: Ուսանողների բնակման ձևն ըստ տարիքի.....	49
Գծապատկեր 23: Ուսանողների բնակման ձևն ըստ սեռի և որակավորման աստիճանի.....	49
Գծապատկեր 24: Ուսանողների բնակման ձևն ըստ ծնողների կրթական աստիճանի.....	50
Գծապատկեր 25: Ուսանողների բավարարվածությունը կացարանով ըստ բնակման ձևի.....	51
Գծապատկեր 26: Կացության հետ կապված ամսական միջին ծախսերը.....	52
Գծապատկեր 27: Տանից դեպի ԲՈՒՀ ծախսած ժամանակն ըստ բնակման ձևի (միջին ժամանակահատվածը, միջին քառակուսային շեղում.....	53

Գծապատկեր 28: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական ծախսերն ըստ վճարման աղբյուրի (%).....	55
Գծապատկեր 29: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների հիմնական ծախսերն ըստ հիմնական բնութագրիչների (%).....	57
Գծապատկեր 30: Ներկայումս ունե՞ք ֆինանսական դժվարություններ ըստ բնական ձևի.....	58
Գծապատկեր 31: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ֆինանսական դրությունն ըստ նրանց հիմնական բնութագրիչների.....	60
Գծապատկեր 32: Ծնողների հետ ապրող երիտասարդների ամսական եկամուտն ըստ աղբյուրի և հիմնական բնութագրիչների.....	61
Գծապատկեր 33: Ծնողների հետ չապրող երիտասարդների ամսական եկամուտն ըստ աղբյուրի և հիմնական բնութագրիչների.....	62
Գծապատկեր 34: Ծնողների հետ ապրող երիտասարդների ամսական ամբողջ եկամուտի բաշխումն ըստ եկամտային դեցիլների (ՀՀ դրամ).....	62
Գծապատկեր 35: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ամսական եկամուտների խտացումը (Lorenz Curve).....	64
Գծապատկեր 36: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների եկամուտների բաշխումն ըստ եկամտային խմբերի.....	64
Գծապատկեր 37: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական եկամուտների կոնցենտրացիան (Lorenz Curve).....	66
Գծապատկեր 38: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների երկարաժամկետ աշխատանքային ակտիվությունը (%).....	67
Գծապատկեր 39: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների երկարաժամկետ աշխատանքային ակտիվությունը (%).....	68
Գծապատկեր 40: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ուսումնառության հետ կապված գործունեության ժամանակային բյուջեն	70
Գծապատկեր 41: Բակլավրիատում սովորող ուսանողների ժամանակային բյուջեն տիպային ուսումնական շաբաթվա ընթացքում ըստ մասնագիտական ուղղվածության (Ժամ/շաբաթ) ..	70

Գծապատկեր 42: Ինչպե՞ս եք գնահատում Ձեր հնարավորություններն աշխատաշուկայում ներկայիս կրթական ծրագիրն ավարտելուց հետո (%)	71
Գծապատկեր 43: Որքանո՞վ եք բավարարված Ձեր կրթությամբ: (%)	72
Գծապատկեր 44: Երբևէ որպես ուսանող սովորե՞լ եք արտերկրում (%).....	73
Գծապատկեր 45: Երբևէ որպես ուսանող սովորե՞լ եք արտերկրում ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների(%)	73
Գծապատկեր 46: Արտերկրում ստացված կրեդիտները /ԿՓԵՀ, վկայականներ/ ճանաչվե՞լ են Ձեր բուհի կողմից (%)	75
Գծապատկեր 47: Որքանո՞վ են հետևյալ կետերը խոչընդոտ հանդիսացել(ում) արտերկրում սովորելու համար (մեծ խոչընդոտ) (%).....	76
Գծապատկեր 48: Որտեղ եք պատրաստվում ստանալ ժամանակավոր կրթություն արտերկրում (%).....	77

Հապավումների ցանկ

ԱՎԾ - Ազգային վիճակագրական ծառայություն

ՀՀ ԿԳՆ – Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարություն

ԵՊԼՀ – Վ. Բրյուսովի անվան պետական լեզվահասարակագիտական համալսարան

ԿՄՄԴ - Կրթության միջազգային ստանդարտ դասակարգում (ISCED)

ԿՀԽԿ- Կրթական հետազոտությունների և խորհրդատվությունների կենտրոն

ԿՓԵՀ Կրեդիտների փոխանցման եվրոպական համակարգ

ՀՌԿԿ Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոն

Եվրոստուդենտ Մագգային թիմի անունից

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը՝ քաջ գիտակցելով և պատկերացնելով, որ Հայաստանի Հանրապետության վաղվա հաջողությունը պայմանավորված է որակյալ մասնագետներ պատրաստելու անհրաժեշտությամբ, որոնք ի գործու կլինեն զարգացնել տնտեսությունը և ապահովել երկրի կայունությունը, բարեփոխումների լայնածավալ ռազմավարություն է մշակել՝ միտում ունենալով բարձրացնել բարձրագույն կրթության համակարգի որակը, բարելավել կրթական գործընթացների իրավասորենսդրական դաշտը՝ խթանելով սոցիալական լայն շերտերի ներգրավվածությունը բարձրագույն կրթական ծրագրերում, որոնք միտում ունեն նվազեցնել անհավասարությունը, ֆինանսական խոչընդոտները և ընդլայնել հասանելիությունը դեպի բարձրագույն կրթություն:

Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն կրթական հաստատություններում ընդգրկված ուսանողների շրջանում հետազոտություններն էական նշանակություն ունեն այս ոլորտում քաղաքականության ճշգրիտ պլանավորման, մշակման և համակարգման համար, քանզի հետազոտության արդյունքները հնարավորություն են տալիս վերհանել այն հիմնական խնդիրները, որոնք առկա են ուսանողների բարձրագույն կրթության մուտքի, ընթացքի և ավարտի հետ կապված, ինչպես նաև կառուցել հետագա քաղաքականությունը՝ հիմք ընդունելով թվային արդյունքները:

Բոլոնիայի բարեփոխումների համատեքստում ուսանողների սոցիալական չափումը, ուսման որակը, միջազգային շարժունությունը, ապրելակերպը, հանրային աջակցությունը, ֆինանսական դժվարությունները, ժամանակի պլանավորումը, աշխատանքային հնարավորություններն այն հիմնական ցուցիչներն են, որոնց հաջողություններով է պայմանավորված ՀՀ քաղաքացու կրթության շարունակականությունը, նրա հետաքրքրվածությունն այն կրթական ծրագրերի, մասնագիտությունների նկատմամբ, որոնք ներկայումս առաջարկում է ՀՀ բարձրագույն կրթական ծառայությունների շուկան:

Միանալով Եվրոստուդենտ V միջազգային հետազոտական ծրագրին, Հայաստանն առաջինը նախկին խորհրդային երկրներից համարձակություն ունեցավ հրապարակավ բարձրաձայնել այն տարաբնույթ խնդիրների մասին, որոնք ներկայումս առկա են մեր երկրի բարձրագույն

կրթության համակարգում, ինչպես նաև սույն նախագծի շրջանակներում համեմատել մեր երկրի ցուցանիշները 58 տարբեր հարցերի շուրջ 29 այլ երկրների ցուցանիշների հետ՝ վերհանելով առկա իրավիճակի մասին օբյեկտիվ պատկեր՝ հիմնված Եվրոստուդենտ V Կոնսորցիումի բոլոր պահանջների և իրավական դրույթների վրա:

Սույն հետազոտությունն ամենամեծն է ուսանողների թվաքանակի առումով (վերլուծված են 2431 ուսանողների տվյալներ) առ այսօր կատարված մեր երկրում, որի միջոցով փորձել ենք պարզաբանել Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵԲԿՏ) այլ երկրների հետ բարեփոխումների շարժնացրը և գնահատել դրանց արդյունավետությունը, ինչպես նաև բացահայտել այն հիմնական խոչընդոտները, որոնք գրանցվել են ՀՀ բարձրագույն կրթությունն ստացող ուսանողների մոտ:

Մենք լիահույս ենք, որ բարձրագույն կրթության բարեփոխումների արդյունքում ՀՀ բարձրագույն կրթության բովանդակությունն կարդիականացվի, և այն մրցունակ կդառնա համաշխարհային կրթական շուկայում: Որակյալ բարձրագույն կրթությունը հնարավորություն կընձեռի պատրաստել ժամանակակից հմտություններով օժտված մարդկային ռեսուրսներ, որոնք կապահովեն երկրի կայուն առաջընթացը:

Եվրոստուդենտ V ազգային թիմը հատուկ շնորհակալություն է հայտնում հարցման ընթացքում/ 2012-2015թթ./ ՀՀ կրթության և գիտության լիազոր մարմնի ղեկավար՝ ՀՀ ԿԳ նախարար Արմեն Աշոտյանին ծրագրին իր անմիջական օժանդակությունը ցուցաբերելու համար: Հետազոտական թիմը շնորհակալություն է հայտնում ՀՀ բոլոր բուհերի աշխատակազմերին հետազոտական աշխատանքներին աջակցություն ցուցաբերելու համար, ինչպես նաև տարբեր բուհերի կամավորներին, որոնց օգնությամբ հնարավոր եղավ իրականացնել հարցումը ՀՀ ուսանողների շրջանում:

Հայաստանի ազգային թիմը ցանկանում է ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ուսանողներին մաղթել հաջողություններ նրանց հետագա կրթական և մասնագիտական գործունեության ասպարեզում:

Լուսինե Տյոյան

Եվրոստուդենտ V Հայաստանի ազգային թիմի ղեկավար

Համագործակից կազմակերպությունների մասին

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը ՀՀ կրթության բարձրագույն լիազոր մարմինն է, որը պատասխանատու է երկրի կրթական քաղաքականության մշակման և իրականացման համար:

2005 թվականին Հայաստանը՝ միանալով Բոլոնիայի գործընթացին, նպատակ է դրել արդիականացնել բարձրագույն և հետբուհական կրթությունը, այն դարձնել մրցունակ և գրավիչ, ինչպես նաև ներդաշնակեցնել կրթական ծրագրերի բովանդակությունը՝ հնարավորություն տալով ուսանողներին մասնակցել միջազգային շարժունության ծրագրերին: 2015 թվականի մայիսի 14-15-ին Երևանում հաջողությամբ իրականացվեց Բոլոնիայի Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵԲԿՏ) գագաթաժողովը, որի արդյունքում ընդունվեց Երևանյան Հռչակագիրը: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվություն կարելի է ստանալ www.edu.am կայքէջում:

Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան լեզվահասարակագիտական համալսարան

Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան պետական լեզվահասարակագիտական համալսարանը ՀՀ առաջատար բուհերից է, որտեղ իրականացվում է եռաստիճան կրթություն հումանիտար և հասարակական գիտությունների կրթական ծրագրերի շրջանակներում: Համալսարանը ներկայումս մասնագետներ է պատրաստում ոչ միայն լեզվաբանական և մանկավարժական, այլև հասարակագիտական ուղղություններով /քաղաքագիտություն, միջազգային հարաբերություններ, եվրոպագիտություն, տեղեկատվություն և հանրային հաղորդակցական տեխնոլոգիաներ, միջազգային տուրիզմ, միջազգային լրագրություն և այլն/:

ԵՊՀ կրթական և գիտական գործընթացների վերաբերյալ կարելի է տեղեկատվություն ստանալ համալսարանի պաշտոնական՝ www.brusov.am կայքէջում:

Կրթական հետազոտությունների և խորհրդատվությունների կենտրոն

Կրթական հետազոտությունների և խորհրդատվությունների կենտրոնը կրթության ոլորտում մասնագիտացված հետազոտական կենտրոն է: Կենտրոնն իրականացրել է մի շարք ուսումնասիրություններ՝ բարձրագույն կրթական համակարգի, ներառական կրթության, շրջանավարտների գնահատման, ինչպես նաև երեխաների իրավունքների վերաբերյալ: Կենտրոնն հավաքագրել և հրապարակային է դարձրել կրթության ոլորտում իրականացված հետազոտությունների հաշվետվություններ, որոնք հասանելի են կենտրոնի www.e-research.am կայքէջում: Հետազոտողների համար կենտրոնն իրականացնում է դասընթացներ հետազոտության տարբեր փուլերի և մեթոդաբանությունների վերաբերյալ:

Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոն

Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոնների «ՀՌԿԿ» ծրագրի Հայաստանյան գրասենյակի նպատակն է՝ Հարավային Կովկասի այլ երկրների հետ մեկտեղ խթանել հասարակագիտական հետազոտություններն ու հանրային քաղաքականության վերլուծությունը Հարավային Կովկասում: Ծրագիրը կոչված է ապահովելու բարձրորակ հետազոտական ռեսուրսների մատչելիությունը, զարգացնելու հետազոտական կարողությունները և ընդլայնելու հասարակական գիտությունների հետազոտողների և քաղաքական գործիչների միջև երկխոսությունն ու համագործակցությունը: Ծրագրի պաշտոնական հասցեն է՝ www.crrc.am:

Ներածություն

Ժամանակակից գլոբալ մարտահրավերների և բարձրագույն կրթության մրցակցության պայմաններում մշտապես անհրաժեշտություն է առաջանում նորացնել բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կրթական ծրագրերի բովանդակությունը, ստեղծել հավասար պայմաններ տարբեր սոցիալական կարգավիճակ ունեցող ուսանողների համար անխոչընդոտ բարձրագույն կրթություն ստանալ և իրենց կայուն տեղը գտնել տեղական և միջազգային աշխատաշուկաներում:

«Ուսանողների սոցիալ-տնտեսական կենսապայմանները Հայաստանում. Եվրոստուդենտ V» միջազգային հետազոտությունն իրականացվել է ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության, Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան լեզվահասարակագիտական համալսարանի, Կրթական հետազոտությունների և խորհրդատվությունների կենտրոնի, Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոնի համագործակցությամբ 2014թ. փետրվար-դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում:

Ծրագրի իրականացումն ամբողջությամբ ֆինանսավորել է ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարությունը:

Եվրոստուդենտ V-ի հարցման նպատակն է ուսումնասիրել և բացահայտել ՀՀ ուսանողների սոցիալ-տնտեսական վիճակը, նրանց բավարարվածությունը բարձրագույն կրթության տարբեր հարցերի շուրջ, ինչպես նաև սույն հետազոտության շրջանակներում ուսումնասիրվել և վերլուծվել են ուսանողների շարժունության հետ կապված մի շարք խնդիրներ:

Եվրոստուդենտ ծրագիրը մեկնարկել է 1994 թվականին, և արդեն շուրջ 20 տարի է այն իրականացվում՝ հնարավորություն տալով Բոլոնիայի պայմանագրի անդամ երկրներին չափել իրենց ուսանողների սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը, վերհանել այն խնդիրները, որոնք առկա են այս ոլորտում: Ստացված արդյունքներն ապագայում հնարավորություն կընձեռեն բարձրագույն կրթության քաղաքականությամբ զբաղվող պատասխանատուներին առավել արդյունավետ ձևով կառուցել հետագա աշխատանքների հետագիծը: Եվրոստուդենտ

ծրագրի արդյունքները գետեղված են Եվրոստուդենտի պաշտոնական՝ <http://www.eurostudent.eu/> կայքէջում:

Եվրոստուդենտ V-ին ընդհանուր առմամբ մասնակցել է 200000 ուսանող 29 երկրից, այդ թվում՝ առաջին անգամ հետազոտությանը մասնակցեցին նախկին Խորհրդային Միության երկրները՝ Հայաստանը, Ռուսաստանը, Ուկրաինան, Ղազախստանը և Վրաստանը: Հայաստանն առաջինն էր, որ միացավ այս միջազգային ծրագրին և նախաձեռնող հանդիսացավ մյուս չորս երկրների ներգրվամանն այս գործընթացին:

Ծրագրի շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն կրթություն իրականացնող հաստատությունների ուսանողների շրջանում իրականացվել են օնլայն հարցումներ՝ ներառելով կրթական բոլոր մակարդակները և ձևերը, ինչպես նաև օտարերկրյա ուսանողներին: Հարցմանը մասնակցել է ավելի քանի 2500 ուսանող ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններից, ինչպես նաև այն հաստատություններից, որոնք իրականացնում են բարձրագույն կրթություն: Հետազոտության հարցման համար կիրառվել է եռալեզու (հայերեն, անգլերեն, ռուսերեն) առցանց հարթակը /ուսանողները հնարավորություն են ունեցել հարցերին պատասխանել մայրենի և երկու օտար լեզուներով/: Տվյալների մաքրման, որակի ստուգման արդյունքում վերլուծվել են 2431 ուսանողի տվյալներ:

Յուրաքանչյուր երկիր կարող էր ավելացնել նոր հարցեր հիմնական հարցաշարի մեջ, որոնք յուրահատուկ են ազգային բարձրագույն կրթության համակարգին, սակայն Հայաստանի ազգային թիմն այս անգամ զերծ մնաց հարցաշարը ծանրաբեռնելուց, քանի որ փորձարկման փուլում պարզվեց, որ յուրաքանչյուր ուսանող հիմնական հարցերի վրա ծախսելու է մոտավորապես 25 րոպե և նպատակահարմար չէ նոր հարցերով երկարացնել հարցման համար ուսանողի կողմից տրամադրվող ժամանակը:

Հետազոտության արդյունքներն անդրադառնում են ուսանողների սոցիալ-ժողովրդագրական պատկերին, ուսանողների շարժունությանը, մասնագիտական փորձառությանը, սոցիալ-տնտեսական վիճակին, նրանց կենսապայմաններին և շարժունությանը:

Հետազոտության դաշտային աշխատանքներն իրականացվել են 2014թ. մարտ-մայիս ամիսներին:

Եվրոստուդենտ միջազգային ծրագրի արդյունքներն ամփոփվել են 2015 թվական մայիս – հունիս ամսիներին, ինչպես նաև բացվել է առցանց համակարգը, որը հնարավորություն է տալիս ցանկացած երկրի ցուցանիշներ համեմատել այլ երկրի կամ երկրների ցուցանիշների հետ (<http://database.eurostudent.eu/>):

Ծրագրի հիմնական արդյունքները՝ «Եվրոպայի ուսանողական կյանքի սոցիալ-տնտեսական պայմանները» վերնագրով /հեղ. Քրիստինա Հաուսշիլդթ և այլն/ տպագրվել են 2015 թվականին և տեղադրված են հետևյալ հասցեով՝ <http://database.eurostudent.eu/>: Հաշվետվությունը կարելի է անվճար ներբեռնել և մանրամասնորեն ծանոթանալ հիմնական արդյունքների հետ:

Գլուխ 1. Սոցիալ-տնտեսական բնութագրիչներ

1.1. Հարցվածների հիմնական բնութագրիչները

<<Եվրոստուդենտ>> հետազոտական ծրագրի շրջանակներում իրականացված հարցմանը մասնակցել է ավելի քան 2500 ուսանող ՀՀ բոլոր բուհերից, սակայն վերլուծությունն իրականացվել է 2431 ուսանողի տվյալների հիման վրա, քանի որ տվյալների մաքրման գործընթացում խոտանվել է ավելի քան 100 ուսանողի տվյալ:

Ներքոնշյալ աղյուսակում ներկայացված են մանրամասն տվյալներ հարցմանը մասնակցած ուսանողների վերաբերյալ, այդ թվում կշռված տվյալները:

Ուսանողների բաշխումը ըստ		Չկշռված տվյալներ ¹	Կշռված տվյալներ
Սեռի			
	Իգական	73.3	54.9
	Արական	26.7	45.1
Տարիքի			
	Մինչև 21	77.9	74.3
	22-24	17.5	17.1
	25-29	2.5	4.4
	30 և ավելի	2.1	4.3
Ծննդավայրի ²			
	Տեղաբնակ	94.9	94.0
	Արտերկրից	5.1	6.0
ԲՈՒՀ-ի տեսակի			
	Համալսարան	94.3	94.3
	Այլ ուսումնական հաստատություն	5.7	5.7
Կարգավիճակի			
	Առկա կամ հեռակա ուսանող	98.4	98.0
	Անհատական հետազոծով ուսանող	0.5	0.8
	Այլ	1.1	1.2
Որակավորման աստիճանի			
	Բակալավր	74.2	82.7
	Մագիստրոս	20.6	11.6
	Այլ	5.2	5.7

¹ Այսուհետ բոլոր աղյուսակներում ներկայացված են լինելու միայն կշռված տվյալները: Բացառությունների դեպքում համապատասխան հղում կլինի:

² Շատ e-international փոփոխականի, որը հաշվարկված է ուսանողների և նրանց ծնողների ծննդավայրերի մասին փոփոխականների արժեքների հիման վրա:

ԲՈՒՀ-ի տեղակայման		
Երևան	93.5	93.4
Մարզ	6.5	6.6

Աղյուսակ 1: Հարցվածների հիմնական բնութագրիչները

Հարցման մասնակցել են ուսանողներ 38 բարձրագույն ուսումնական հաստատություններից և այլ ուսումնական հաստատություններից, որոնք իրականացնում են բարձրագույն կրթության ծրագրեր: Ստորև ներկայացված աղյուսակում նշված է ուսանողների բաշխումն ըստ ԲՈՒՀ-երի:

	Բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ	N	%
1	Երևանի պետական համալսարան	530	21.8
2	Խ.Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարան	290	11.9
3	Երևանի Վ.Բրյուսովի անվան պետական լեզվահասարակագիտական համալսարան	183	7.5
4	Հայաստանի պետական ագրարային համալսարան	182	7.5
5	Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարան (պոլիտեխնիկ)	178	7.3
6	Երևանի Մ. Հերացու անվ. պետական բժշկական համալսարան	147	6.0
7	Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան	145	6.0
8	Հայ-ռուսական /սլավոնական/ համալսարան	94	3.9
9	Երևանի ճարտարապետության և շինարարության պետական համալսարան	77	3.2
10	Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիա	75	3.1
11	Գյումրու Մ.Նալբանդյանի անվ. պետական մանկավարժական ինստիտուտ	69	2.8
12	Ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտ	62	2.6
13	ՀՀ ԳԱԱ գիտակրթական միջազգային կենտրոն	49	2.0
14	Հայաստանում ֆրանսիական համալսարան	40	1.6
15	Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա	34	1.4
16	Երևանի գեղեցիկ արվեստների ազգային ակադեմիա	30	1.2
17	Երևանի Մովսես Խորենացու անվան համալսարան	28	1.2

1 8	Գավառի պետական համալսարան	20	0.8
1 9	Երևանի թատրոնի և կինոյի պետական ինստիտուտ	19	0.8
2 0	ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիր	18	0.7
2 1	Եվրասիա միջազգային համալսարան	17	0.7
2 2	ՀՀ ԱԲՆ ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիա	15	0.6
2 3	Սանկտ-Պետերբուրգի արտաքին տնտեսական կապերի, տնտեսագիտության և իրավունքի ինստիտուտ	14	0.6
2 4	Գորիսի պետական համալսարան	13	0.5
2 5	ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիա	13	0.5
2 6	Երևանի «Հյուսիսային համալսարան»	12	0.5
2 7	ԵՊՏՀ-ի Գյումրու մասնաճյուղ	12	0.5
2 8	Երևանի «Հայրուսակ» համալսարան	10	0.4
2 9	Վանաձորի Հ.Թումանյանի անվ. մանկավարժական ինստիտուտ	9	0.4
3 0	Երևանի «ՄՖԲ» ֆինանսական ակադեմիա	8	0.3
3 1	Երևանի գյուղատնտեսական համալսարան	4	0.2
3 2	Հայաստանի ամերիկյան համալսարան	4	0.2
3 3	Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական ինստիտուտ	3	0.1
3 4	Գեղարվեստի պետական ակադեմիա	3	0.1
3 5	Երևանի «Գլաձոր» կառավարման համալսարան	3	0.1
3 6	Երևանի թատրոնի և կինոյի պետական ինստիտուտ Գյումրու մասնաճյուղ	3	0.1
3 7	Երևանի թատրոնի և կինոյի պետական ինստիտուտ Վանաձորի մասնաճյուղ	3	0.1
3 8	Այլ ուսումնական հաստատություններ	15	0.6

8			
	Ընդամենը	243 1	100

Աղյուսակ 2: Հարցված ուսանողների թիվն ըստ ԲՈՒՀ-երի

1.2. Կրթական բնութագրիչներ

Ուսանողների ներգրավվածությունը կրթական ծրագրերում ներկայացված է ստորև բերված աղյուսակում.

	Ընթացիկ կիսամյակում ներգրավված եք կրթական ծրագրում	%
1	Հայաստանի բազմապրոֆիլ համալսարաններից մեկում	40.5
2	Հայաստանի համալսարաններից մեկում, որն ունի ուղղվածություն	53.8
3	Հայաստանի այլ բարձրագույն կրթություն իրականացնող հաստատությունում	5.7

Աղյուսակ 3: Ընթացիկ կիսամյակում ներգրավված եք կրթական ծրագրում

Հարցման մասնակիցներից 14.6% սովորում են հեռավար ուսուցման ծրագրով.

	Ձեր կրթական ծրագիրը պաշտոնապես ամրագրված է որպես հեռավար ուսուցման ծրագիր	%
1	Այո	85.4
2	Ոչ	14.6

Աղյուսակ 4: Ձեր կրթական ծրագիրը պաշտոնապես ամրագրված է որպես հեռավար ուսուցման ծրագիր

Ըստ մասնագիտական ուղղվածության ուսանողների բաշխումը ներկայացված է ստորև.

	Բաշխումն ըստ մասնագիտական ուղղվածության	%
1	Հումանիտար գիտություններ և արվեստ	26.6
2	Սոցիալական գիտություններ, բիզնես և արվեստ	23.9
3	Ճարտարագիտություն, արտադրություն և շինարարություն	14.8
4	Առողջապահություն և բարեկեցություն	9.9
5	Կրթություն	7.6
6	Բնական գիտություններ	6.1
7	Գյուղատնտեսություն	3.1
8	Ծառայություններ	2.6
9	Ընդհանուր ծրագիր	1.4
10	Չհստակեցված	4.0

Աղյուսակ 5: Ուսանողների բաշխումն ըստ մասնագիտական ուղղվածության

Ինչպես տեսնում ենք վերոհիշյալ աղյուսակից հարցման մասնակիցների կեսի մասնագիտական ուղղվածությունը հումանիտար գիտությունները և արվեստն են կամ սոցիալական գիտությունները, բիզնեսը և իրավագիտությունը: Այնուհետև հաջորդում են ճարտարագիտական մասնագիտություններով ուսանողները (14.8%) և բժշկական մասնագիտությունները (9.9%):

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են ուսանողների մասնագիտական ուղղվածությունն ըստ առկա (ընթացիկ) որակավորման աստիճանի.

		Բակլավր	Մագիստրոս	Այլ
1	Հումանիտար գիտություններ և արվեստ	81.3	14.8	3.9
2	Սոցիալական գիտություններ, բիզնես և արվեստ	85.0	9.8	5.2
3	Ճարտարագիտություն, արտադրություն և շինարարություն	88.1	8.1	3.7
4	Առողջապահություն և բարեկեցություն	78.8	13.2	8.0
5	Կրթություն	78.4	13.3	8.2
6	Բնական գիտություններ	81.8	14.1	4.1
7	Գյուղատնտեսություն	84.0	6.5	9.5
8	Ծառայություններ	85.6	8.0	6.5

Աղյուսակ 6: Ուսանողների մասնագիտական ուղղվածությունն ըստ առկա որակավորման (%)

Չնայած որ վերը նշված մասնագիտական որոշ ուղղությունների (ծառայություններ, գյուղատնտեսություն) ընտրանքի ծավալը բավականին փոքր է եզրակացություններ անելու համար, ընդհանուր առմամբ աղյուսակից կարող ենք պատկերացում կազմել, թե ինչպիսին է ընդհանուր միտումը: Մասնավորապես, թե մասնագիտական որ ուղղություններով են ուսանողները նախընտրել շարունակել ուսումը մագիստրատուրայում: Տվյալ դեպքում ինչպես տեսնում ենք աղյուսակից՝ հումանիտար գիտությունների և արվեստի, կրթության, գիտության և առողջապահության ոլորտների նախընտրությունն ավելի մեծ է (13-14%): Մինչդեռ զարմանալի չէ, որ գյուղատնտեսական և ճարտարագիտական ճյուղերում մագիստրատուրայում ուսումը շարունակողներն ավելի քիչ են: Ըստ երևույթին, դա պայմանավորված է երկրում նրանց աշխատանքային հեռանկարների ավելի սահմանափակ լինելու հանգամանքով:

Ուսանողների 63.9%-ը պլանավորում են շարունակել ուսումը ներկայիս կրթական ծրագրի ավարտից հետո, 33% դեռևս չեն կողմնորոշվել, թե ինչպես կվարվեն, և միայն 3.3%-ն է հստակ որոշել, որ ուսումը շարունակելու մտադրություն չունի:

	Մտադիր եք շարունակել ուսումը	%
1	Այո, ավարտելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում	54.5
2	Այո, սակայն ավարտելուց հետո մեկ տարուց ոչ շուտ	9.4
3	Ոչ, ես մտադիր չեմ շարունակել ուսումն ամհասարակ	3.1
4	Դեռ չգիտեմ	33.0

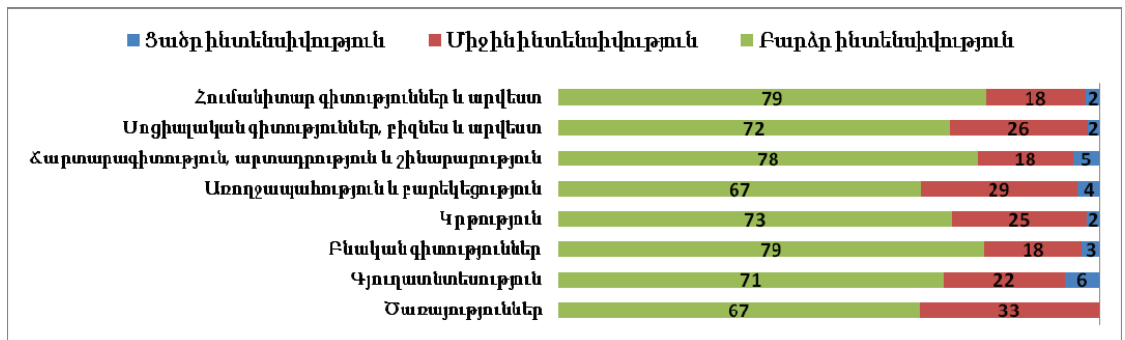
Աղյուսակ 7: Մտադիր եք շարունակել Ձեր ուսումը ներկայիս կրթական ծրագրի/ծրագրերի ավարտից հետո:

Ուսումը շարունակելու մտադրություն ունեցող ուսանողների գերակշռող մեծամասնությունը պատրաստվում է շարունակել այն մագիստրատուրայում (76.8%):

	Որ մակարդակում եք պլանավորում շարունակել ուսումը	%
1	Բակալավրիատ	2.5
2	Մագիստրատուրա	76.8
3	Ասպիրանտուրա /առկա, հեռակա ասպիրանտ/	12.4
4	Այլ ծրագիր	3.4
5	Դեռ չգիտեմ	4.9

Աղյուսակ 8: Ո՞ր մակարդակում եք պլանավորում շարունակել ուսումը

Ստորև բերված գծապատկերում կարող ենք տեսնել, թե ինչ ինտենսիվությամբ են ուսանողներն մասնակցում դասընթացներին (ժամանակ հատկացնում ուսմանը) ըստ մասնագիտական ուղղվածության:

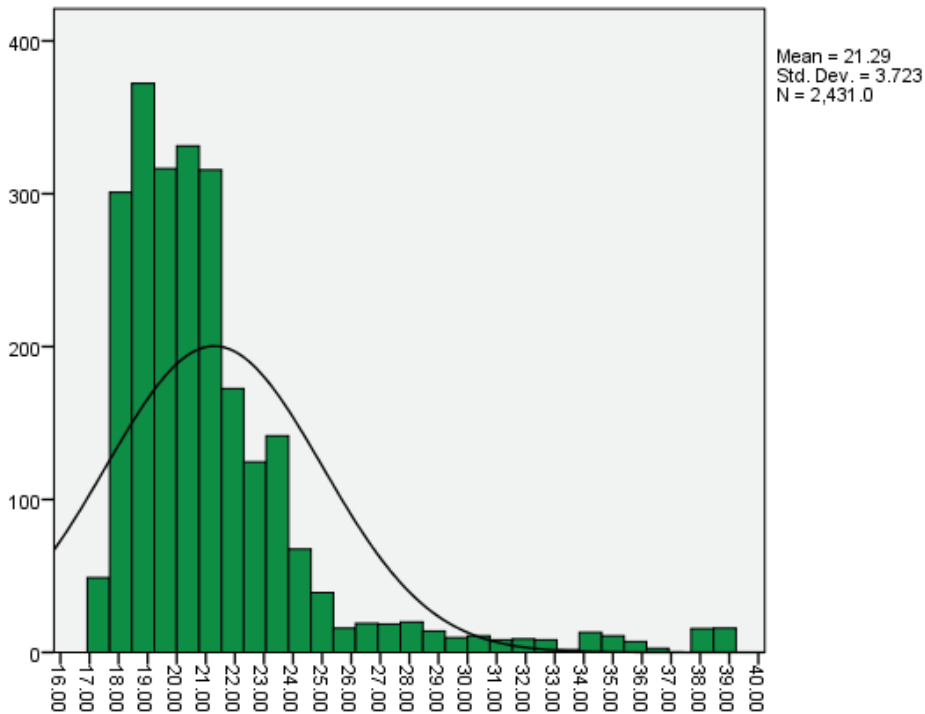
Գծապատկեր 1: Ուսման ինտենսիվությունն ըստ մասնագիտական ուղղվածության

Եթե ներկայումս ճարտարագիտական մասնագիտություններով մագիստրատուրայի ուսանողները համեմատաբար ավելի քիչ են, ապա այստեղ կարող ենք տեսնել, որ այդ ուղղությունը առաջատար դիրքերում է ուսումը շարունակելու մտադրության տեսանկյունից (78%): Մինչդեռ հակառակ միտում է նկատվում առողջապահության ոլորտում ուսանողների մոտ՝ ընդամենը 68%-ն է մեծ ցանկություն հայտնել շարունակելու ուսումը:

1.3. Ժողովրդագրական պատկեր

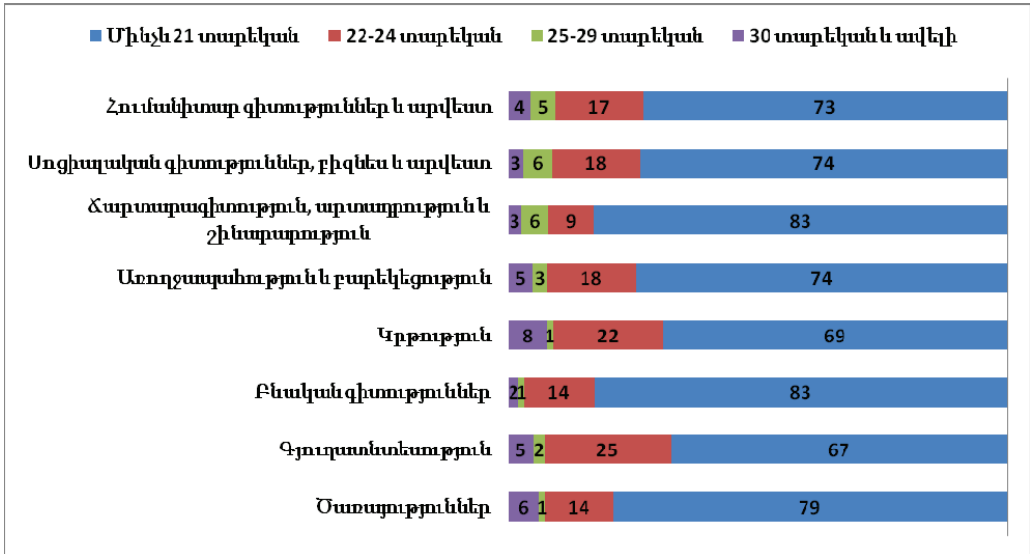
Տարիք

Մտացված տվյալների համաձայն Հայաստանում ուսանող երիտասարդների տարիքը բավականին ցածր է: Հարցված ուսանողների մեդիանային տարիքը 20 է, իսկ միջին տարիքը՝ 21:

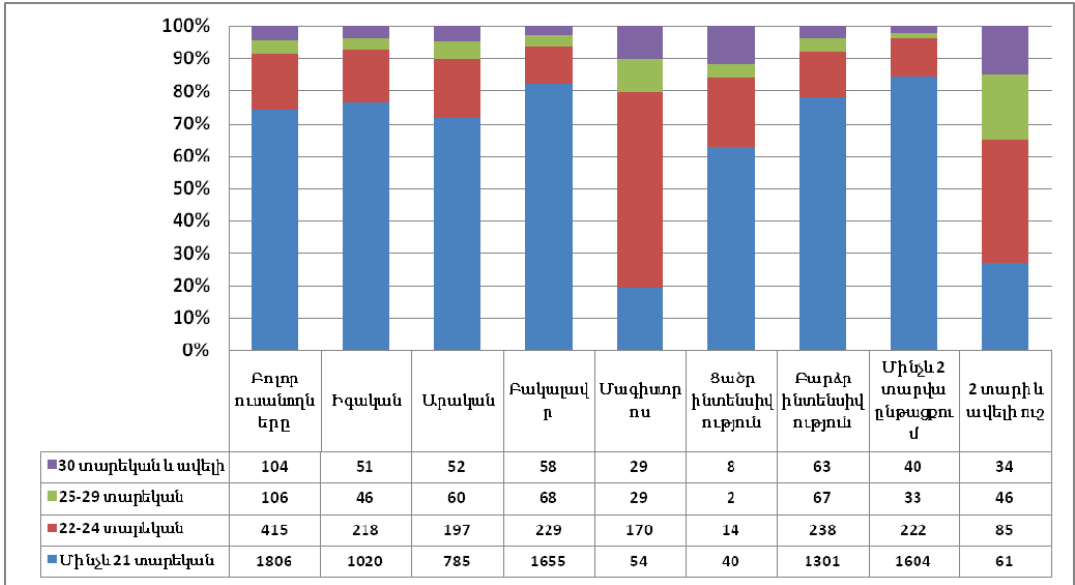
Պատկեր 2: Հարցվողների տարիքային բաշխումը

Բակլավավրիատի ուսանողների միջին տարիքը 21-ն է, իսկ մագիստրոսական ծրագրով սովորողներինը՝ 24-ը: Որոշակի տարիքային տարբերություններ կարող ենք տեսնել նաև ուսանողների մոտ ըստ մասնագիտական ուղղվածության:

Գծապատկեր 3: Տարիքային բաշխումն ըստ մասնագիտական ուղղվածության

Ինչպես տեսնում ենք վերոհիշյալ գծապատկերից համեմատաբար առավել «երիտասարդ են» ճարտարագիտական և կիրառական մաթեմատիկայի ուղղվածությամբ սովորող ուսանողները (83%-ը 21 տարեկան և ավելի փոքր է): Առավել «տարեց» են կրթության և գյուղատնտեսության մասնագիտական ուղղվածության ուսանողները:

Գծապատկեր 4: Խմբավորված տարիքն ըստ ուսանողների բնութագրիչների

	Բոլոր ուսանողները	Իգական	Արական	Բակալավր	Մագիստրոս	Ցածր ինտենսիվություն	Մինչև 2 տարվա ընթացքում	2 տարի և ավելի ուշ
Միջին	21	21	22	21	25	22	20	25
Մեդիանային	20	20	21	20	23	21	20	24
Միջին քառ. շ	4	3	4	3	4	5	3	5

Աղյուսակ 9: Ուսանողների միջին տարիքն ըստ հիմնական բնութագրիչների

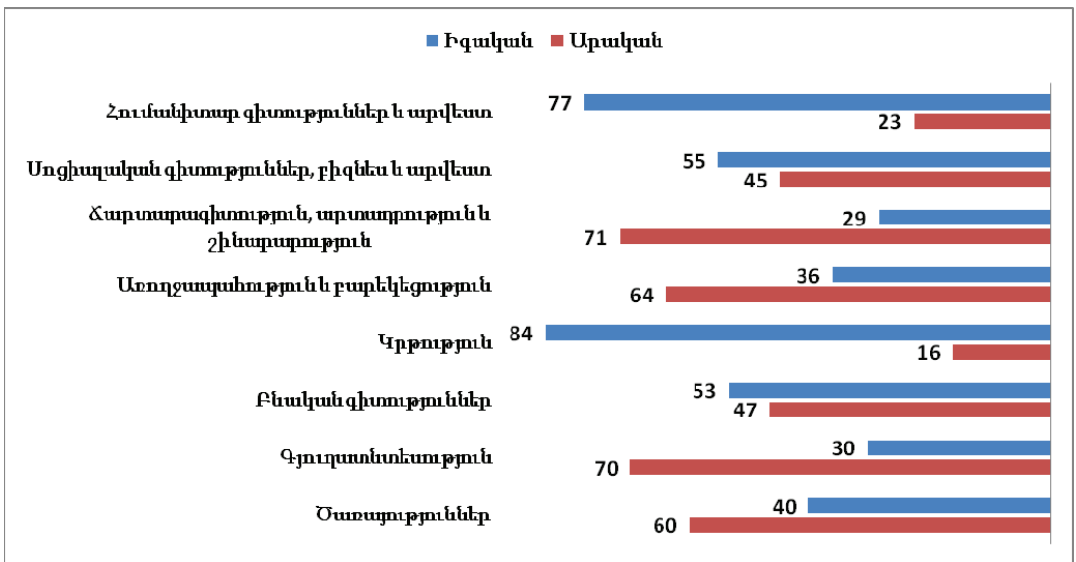
Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 4-ում բակալավրիատում սովորող ուսանողների մեծ մասը մինչև 21 տարեկան է (82%): Մագիստրատուրայում սովորող ուսանողների միջին տարիքը 25-ն է:

Հարցված ուսանողների ծնողների 80%-ն ունեն բարձրագույն կրթություն: Այս փաստն անուղղակիորեն վկայում է այն մասին, որ բարձրագույն կրթություն ունենալն արժեք է հիմնականում այն ընտանիքներում, որտեղ ծնողներից առնվազն մեկն ունի բարձրագույն կրթություն:

Մեռ

Իգական սեռի ուսանողները կազմում են հարցման մասնակիցների 73%-ը, արականը՝ 27%-ը: Արական սեռի ներկայացուցիչների ցածր տոկոսը պայմանավորված է Հայաստանին բնորոշ որոշ առանձնահատկություններով.

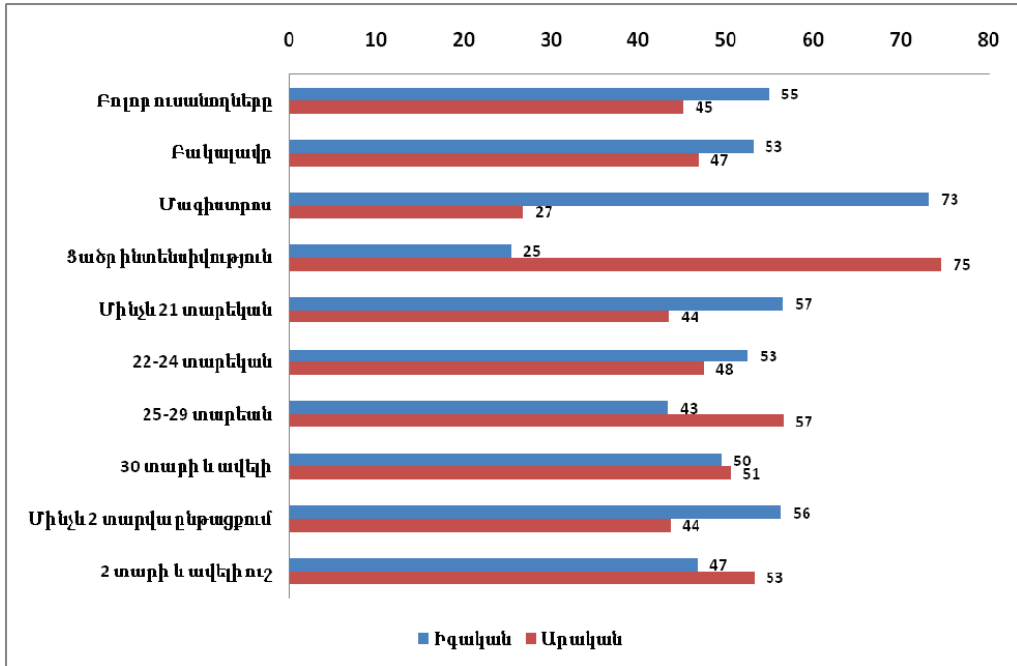
1. Պարտադիր զինվորական ծառայությունը;
2. Արական սեռի ներկայացուցիչների ցածր առաջադիմությունը, որը հաճախ խոչընդոտ է հանդիսանում ԲՈՒՀ ընդունվելու կամ ավարտելու համար;
3. Իգական սեռի ներկայացուցիչները ավելի շատ հնարավորություններ ունեն շարունակելու ուսումը. որպես կանոն արական սեռի ներկայացուցիչները առավել վաղ են սկսում եկամուտ վաստակել, ինչը խոչընդոտում է նրանց ուսմանը:

Գծապատկեր 5: Ուսանողների բաշխումն ըստ սեռի և մասնագիտական ուղղվածության

Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 5-ում, իգական սեռի ներկայացուցիչները գերակշռում են հումանիտար գիտություններում/արվեստում և կրթության ոլորտներում/: Իսկ տղամարդիկ գերակշռում են ճարտարագիտական, առողջապահության, գյուղատնտեսության ոլորտներում: Կիրառական գիտությունների և սոցիալական գիտությունների

մասնագիտական ուղղվածությունների դեպքում կանանց և տղամարդկանց թիվը գրեթե հավասար է:

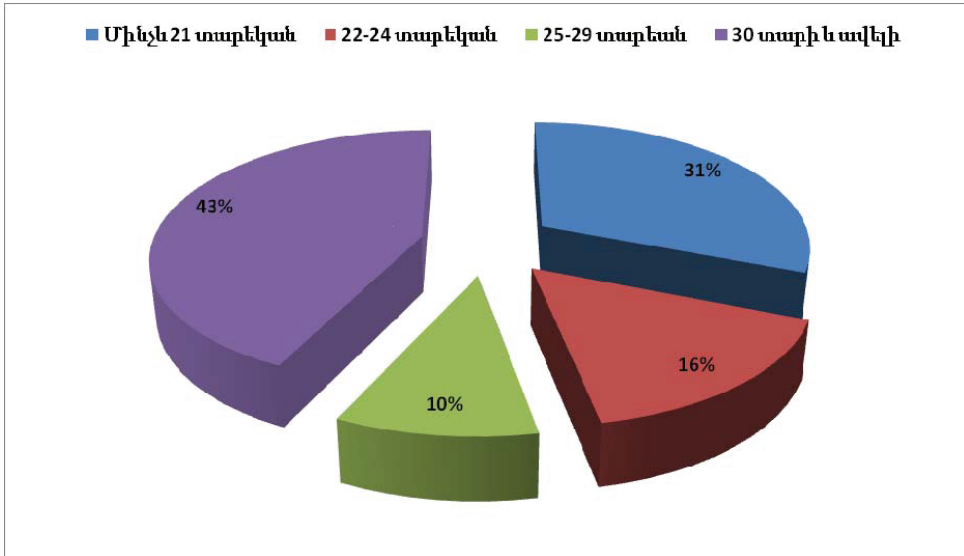

Գծապատկեր 6: Ուսանողների բաշխումն ըստ սեռի և հիմնական բնութագրիչների

Գծապատկեր 6-ում կարող ենք տեսնել, որ իգական և արական սեռի ներկայացուցիչների բաշխումը հիմնականում համապատասխանում է ընտրանքում երկու սեռերի ներկայացուցիչների բաշխման տրամաբանությանը: Այնուամենայնիվ կան որոշ հետաքրքրական շեղումներ այդ բաշխումից. այսպես, մագիստրատուրայում սովորող ուսանողների մեջ գերակշռում են իգական սեռի ներկայացուցիչները (73%-ը), իսկ ուսումը շարունակելու մտադրություն չունեցողների 75%-ը կազմում են կանայք: Ինչպես արդեն նշել էինք, մագիստրատուրայում արական սեռի ներկայացուցիչների ցածր տոկոսը պայմանավորված է բանակում պարտադիր ծառայության գործոնով և հնարավորինս շուտ աշխատանք ունենալու անհրաժեշտությամբ:

Խնամքի տակ գտնվողներն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների

Հարցված ուսանողների ընդամենը 4.6%-ն է նշել, որ երեխա ունի: Ընդ որում, երեխա ունեցողների 46%-ն ունի 1 երեխա, 44%-ը՝ 2 երեխա, իսկ 10%-ը՝ 3 երեխա:

Գծապատկեր 7: Առնվազն մեկ երեխա ունեցողների բաշխումը

Հետաքրքրական է, որ երեխա ունեցողների 43%-ը մինչև 21 տարեկան է, նրանց հաջորդում են 30 և ավելի տարեկան ուսանողները, մինչդեռ ընդամենը 26%-ն է բաժին ընկնում 22-29 տարեկան ուսանողներին: Երեխա ունեցողների 47%-ը կանաչք են, 53%-ը տղամարդիկ:

Երեխա ունեցող ուսանողների ընդամենը 9%-ն է, նշել որ ուսումը շարունակելու մտադրություն չունի, 69%-ը նշել է, որ մեծ ցանկություն ունի շարունակելու: Մասնաւորապէս վկայում է այն մասին, որ երեխա ունենալն ուսանողների այս խմբի համար լրացուցիչ խոչընդոտ չի հանդիսանում ուսումը շարունակելու համար:

Ստորև ներկայացված աղյուսակում կարող ենք տեսնել երեխա ունեցող ուսանողների բաշխումը ըստ նրանց ամենակրտսեր երեխայի տարիքային խմբի.

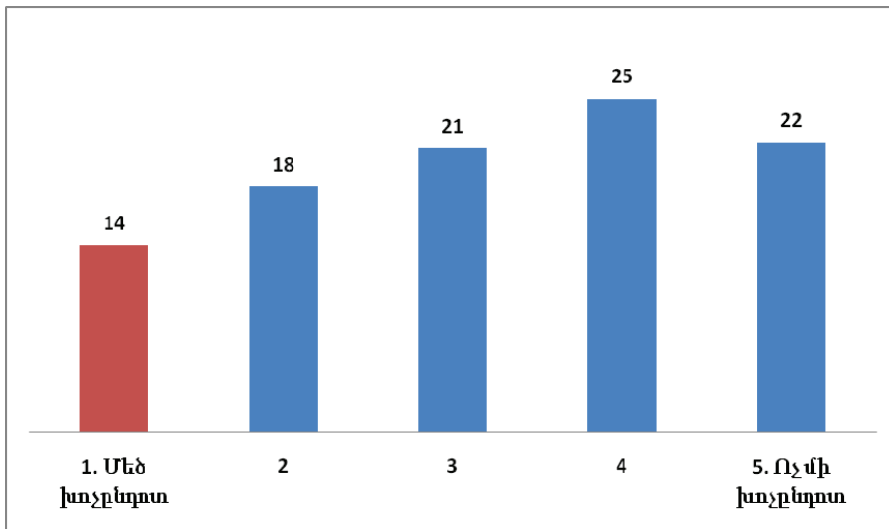
	%
1-3 տարեկան	67
4-6 տարեկան	13
7-3 տարեկան	5
10 և ավելի տարեկան	15

Աղյուսակ 10: Ամենափոքր երեխաների տարիքային բաշխումը

Չնայած որ հարցված ուսանողների թվի ընդամենը 5% երեխա ունի, նրանց 85% մինչև 10 տարեկան է: Այս տարիքում երեխաները մեծ կախվածություն ունեն ծնողներից, և այս փաստը կարող է խոչընդոտել ծնողների ուսմանը:

Հատուկ կարիք ունեցող ուսանողներ

Հարցված ուսանողների 10%-ն ունի հատուկ կարիք, առողջական երկարատև խնդիրներ կամ ֆունկցիոնալ սահմանափակումներ: Ընդ որում այդ ուսանողներից միայն 14%-ն (33 ուսանող) են գտնում, որ հիվանդությունը նրանց համար լուրջ խոչընդոտ է հանդիսանում ուսումնառության համար (գծապատկեր 8):

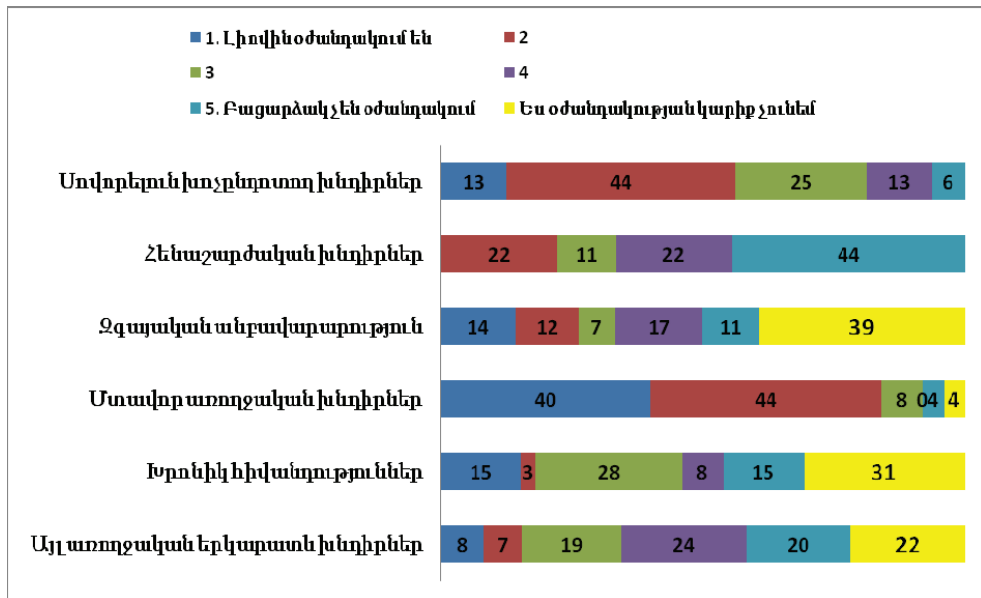
Գծապատկեր 8: Ընդհանուր առմամբ, որքանով են Ձեր սահմանափակումները խոչընդոտում Ձեր ուսումնառությանը

Հատուկ կարիք, առողջական երկարատև խնդիրներ կամ ֆունկցիոնալ սահմանափակումներ ունեցող ուսանողները (247 ուսանող) որոշ դեպքերում նշել են 1-ից ավելի խանգարումներ.

	N
Սովորելուն խոչընդոտող խնդիրներ(հենաշարժական խնդիրներ, դիսլեքսիա)	31
Տեղաշարժման խնդիրներ	29
Զգայական անբավարարություն /տեսողություն կամ լսողություն	28
Այլ առողջական երկարատև խնդիրներ	26
Մտավոր առողջական խնդիրներ	26
Խրոնիկ հիվանդություններ	24

Աղյուսակ 11: Արդյոք ունե՞ք հատուկ կարիք, առողջական երկարատև խնդիրներ կամ ֆունկցիոնալ սահմանափակումներ

Ուսանողների այս խմբում 26%-ը նշել է, որ հանրության կամ ինստիտուտների կողմից որևէ օժանդակություն չի ակնկալում ուսմանն առնչվող սահմանափակումներում, իսկ 31%-ը նշել է, որ բավարարված չէ ստացված օժանդակությունից:

Գծապատկեր 9: Ընդհանուր առմամբ, որքանո՞վ են հանրությունը և/կամ ինստիտուտներն օժանդակում Ձեզ հաղթահարելու ուսմանն առնչվող սահմանափակումներում (% ըստ առողջական խնդրի տեսակի)

Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 9-ից օժանդակության համեմատաբար ավելի քիչ կարիք են զգում զգայական անբավարարություն ունեցող ուսանողները (39%): Իսկ հանրության և ինստիտուտների օժանդակության պակասից ամենաշատը դժգոհ են հենաշարժողական խնդիրներ ունեցող ուսանողները (44%):

Ուսանողների շարժունությունը/ միգրանտ ուսանողներ

Հարցված ուսանողների սոցիալ-ժողովրդագրական ամբողջական պատկերը ստանալու համար անդրադառնանք ուսանողների և նրանց ծնողների ծննդավայրին: Մտորև բերված գծապատկերում ներկայացված է ուսանողների բաշխումն ըստ ծննդավայրի խմբավորված գործակցի և նրանց հիմնական սոցիալական և կրթական բնութագրիչների:

<<Որ երկրում եք ծնվել Դուք և Ձեր ծնողները>> հարցի հիման վրա ուսանողները բաժանվել են երեք խմբի՝ տեղաբնակ ուսանողներ³, 1-ին սերնդի միգրանտ ուսանողներ⁴, 2-րդ սերնդի միգրանտ ուսանողներ⁵:

Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 10-ից գրեթե բոլոր խմբերում գերակշռում են <<ծնունդով տեղացիները>>:

Պատկերը փոքր ինչ այլ է մագիստրատուրայում սովորող ուսանողների և ճարտարագիտական ուղղությունն ընտրած ուսանողների դեպքում: Ճարտարագիտական ուղղությամբ սովորող ուսանողների ընդամենը 37%-ն է, որ իր ծնողների հետ մեկտեղ ծնվել է Հայաստանում, այդ ուղղությամբ սովորող ուսանողների մյուս 37%-ը ծնողների հետ մեկտեղ ծնվել են արտերկրում:

³ *Տեղաբնակ ուսանողներ* - Թե՛ ծնողները և թե՛ ուսանողները ծնվել են Հայաստանում

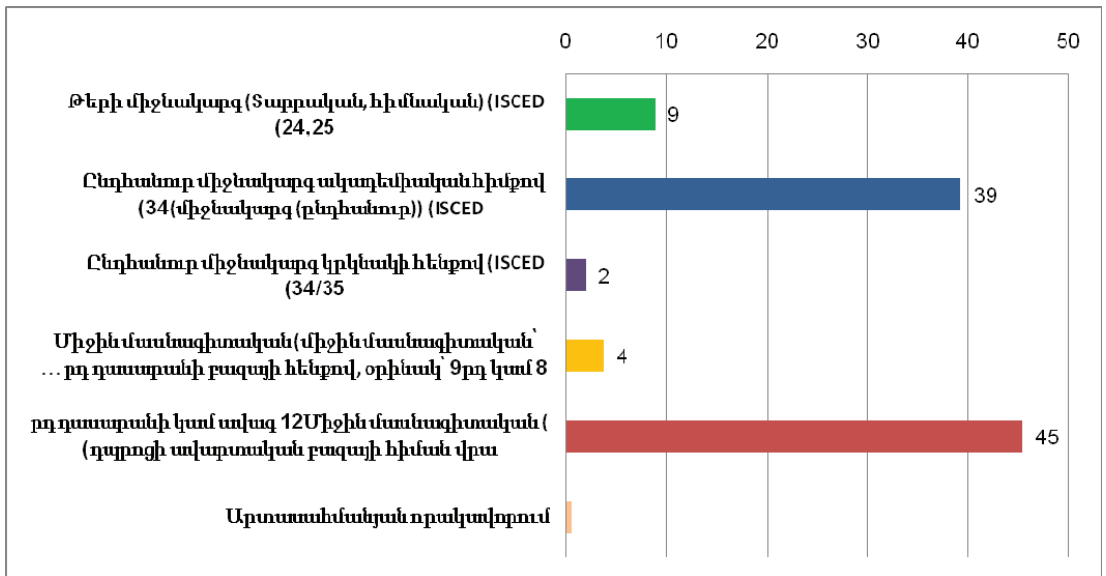
⁴ *1st generation migrant* = Թե՛ ծնողները և թե՛ ուսանողները ծնվել են արտերկրում

⁵ *2nd generation migrant* = Ծնողներից առնվազն մեկը ծնվել է արտերկրում, իսկ ուսանողը Հայաստանում

Գլուխ 2. Բարձրագույն ուսումնական հաստատություն ընդունելությունը

Համաձայն «ՀՀ պետական և ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ ընդունելության կարգ»-ի բուհերն առկա ուսուցմամբ ընդունելությունը կատարում են տվյալ ուսումնական տարվա համար ՀՀ կառավարության հաստատած մասնագիտությունների ցանկի համաձայն: Ընդ որում ԲՈՒՀ-եր կարող են ընդունվել միջնակարգ, նախնական մասնագիտական կամ միջին մասնագիտական կրթություն ունեցող անձինք (շրջանավարտներ)՝ առանց տարիքային սահմանափակման:⁶

Ստորև բերված գծապատկերում ներկայացված է հարցվողների բաշխումն ըստ որակավորման, որը ստացել են առաջին անգամ դպրոցն ավարտելիս:

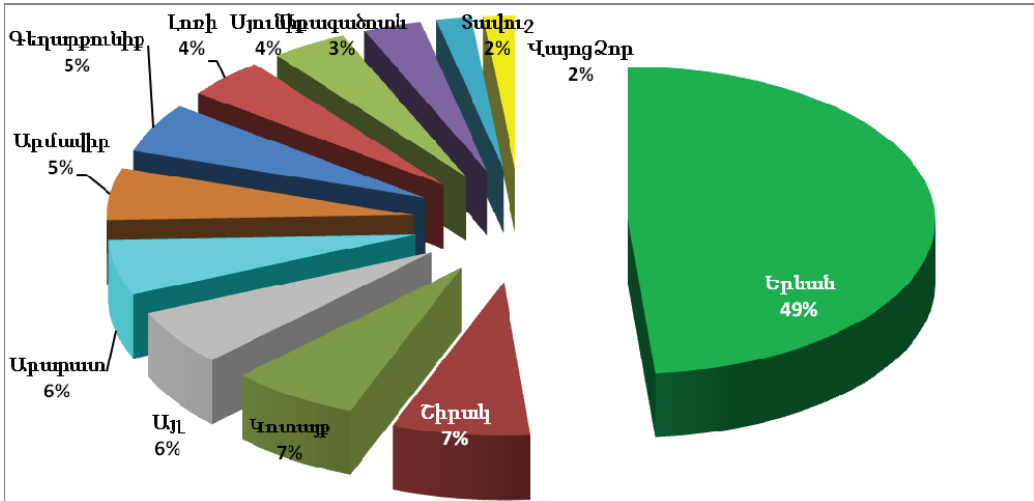

Գծապատկեր 11: Առաջին անգամ դպրոցն ավարտելիս ի՞նչ որակավորում էք ստացել (օր. թերի միջնակարգ կամ ընդհանուր միջնակարգ կրթական մակարդակ)

Հարցվածների 6%-ն իրենց կրթական որակավորումը ստացել են արտերկրում (Ռուսաստանում-1.7%, Վրաստանում-1.4%, այլ երկրներում-2.8%): 94%-ն ուսումն ավարտել

⁶ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՈՉ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՉՐԱԳՈՒԹՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳ <http://media.asue.am/upload/BK.pdf>

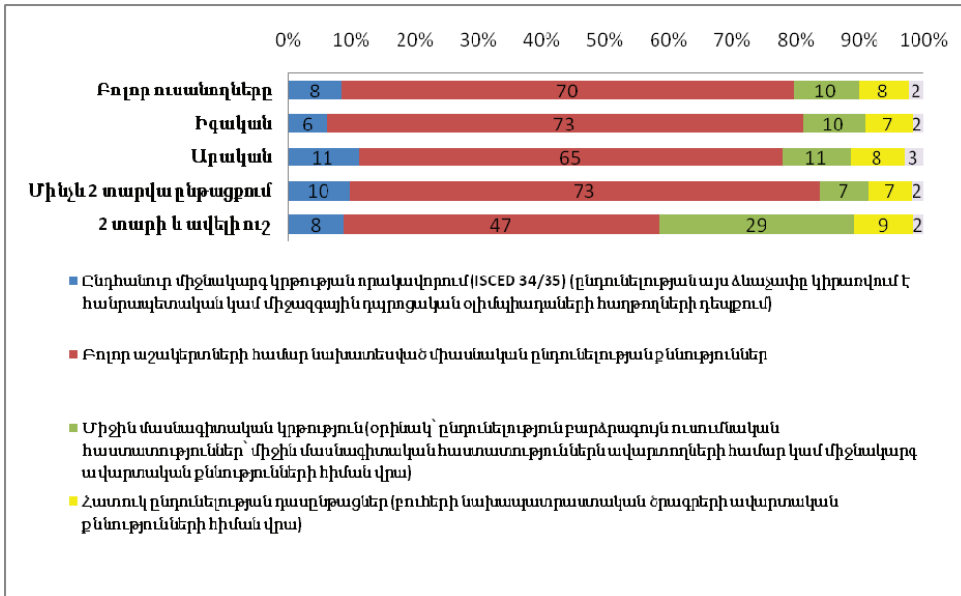
են Հայաստանում: Ըստ ստացած որակավորման վայրի՝ Հայաստանում ուսում ստացածների բաշխումը ներկայացված է ստորև բերված գծապատկերում.

Գծապատկեր 12: Որտեղ էք ստացել Ձեր առաջին որակավորումը. ըստ մարզերի

2.1. Որակավորումը ԲՈՒՀ ընդունվելիս ըստ հիմնական բնութագրիչների

Հարցված ուսանողների գերակշռող մեծամասնությունը ԲՈՒՀ է ընդունվել միջին մասնագիտական կրթության որակավորմամբ (70%):

Գծապատկեր 13: Ուսանողների որակավորումը նախքան ԲՈՒՀ-ն ընդունվելն ըստ հիմնական բնութագրիչների

Գծապատկեր 13-ում երևում է, որ իզական սեռի ներկայացուցիչները փոքր ինչ ավելի շատ են ընդունվել միասնական ընդունելության քննություններով (73%), քան արական սեռի ներկայացուցիչները (65%): Ընդ որում, տղամարդիկ, որպես հանրապետական և միջազգային օլիմպիադաներում հաղթողներ ավելի շատ են ընդունվել ԲՈՒՀ, քան կանայք:

Ինչպես տեսնում ենք առաջին երկու տարվա ընթացքում (*Direct transition*⁷) ԲՈՒՀ ընդունված ուսանողների բաշխումն ըստ նախքան ընդունվելը ստացած որակավորումների գրեթե համընկնում է բոլոր ուսանողների բաշխման հետ: Մինդեռ նրանք, ովքեր ԲՈՒՀ են ընդունվել ավելի քան երկու տարվա ընդմիջումից հետո (*Delayed transition*⁸), բոլորովին այլ որակավորմամբ են ընդունվել. Այս դեպքում միջին մասնագիտական կրթությամբ ընդունվածներն ավելի շատ են (29%), քան վերոհիշյալ մյուս խմբերում:

⁷Մինչև 2 տարի հետո ԲՈՒՀ ընդունվածներ (*Direct transition*)⁷Կարոցն ավարտելուց հետո մինչև 2 տարի անց ԲՈՒՀ ընդունվածները (հիմնականում միջնակարգ կրթություն ստացածները)
⁸2 տարի և ավելի ուշ ԲՈՒՀ ընդունվածներ (*Delayed transition*)⁸Կարոցն ավարտելուց հետո 2 տարի և ավելի ուշ ԲՈՒՀ ընդունվածները

2.2. Ուսանողների աշխատանքային փորձառությունը

Ընդհանուր առմամբ ուսանողները լավատես են ավարտելուց հետո աշխատանք ունենալու հարցում: Հարցված ուսանողների 62%-ը լավ է գնահատում ավարտելուց հետո ներպետական մակարդակում աշխատաշուկայում իրենց հնարավորությունը, 11%-ը՝ դժվարացել է պատասխանել այս հարցին և միայն 12%-ն է վատ գնահատել աշխատանք ունենալու հնարավորությունը: Միջազգային մակարդակում պատկերը փոքր ինչ այլ է. այստեղ 40%-ն է լավ գնահատում հնարավորությունները, քիչ հավանական են համարում 16%-ը, իսկ հարցվածների 23%-ը դժվարացել են գնահատել:

Հարցվածների մեծ մասը՝ 92%-ը նախքան ԲՈՒՀ ընդունվելը աշխատաշուկայում որևէ փորձ չեն ունեցել: Ստորև ներկայացված աղյուսակում բերված են այն խմբերը, որոնք նախքան ԲՈՒՀ ընդունվելը աշխատանքային որևէ փորձ են ունեցել.

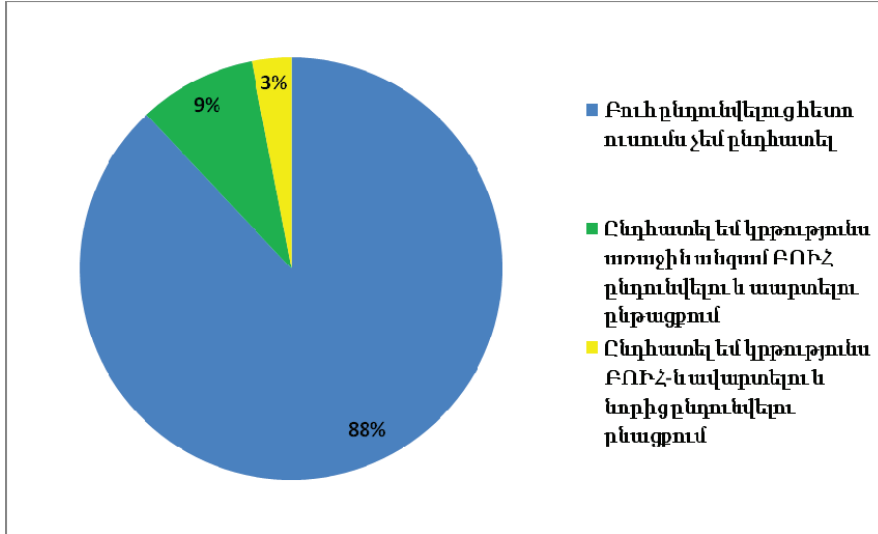
Հիմնական վճարվող աշխատանք ունեցող 2 տարի և ավելի ուշ ԲՈՒՀ ընդունված ուսանողների %-ը նախքան ԲՈՒՀ ընդունվելը	26.2
Հիմնական վճարվող աշխատանք ունեցող 22-24 տարեկան ուսանողների տոկոսը %-ը նախքան ԲՈՒՀ ընդունվելը	12.5
Բարձրագույն կրթություն չունեցող ուսանողների %-ը նախքան ԲՈՒՀ-ում կրթությունը շարունակելը	10.7

Աղյուսակ 12: Հիմնական աշխատանք ունեցող ուսանողների բաշխումն ըստ տարբեր խմբերի

Ինչպես տեսնում ենք աղյուսակից ուսումն ավարտելուց հետո երկու տարուց ավելի ուշ ԲՈՒՀ ընդունվածների 26%-ը նախքան ընդունվելը հիմնական վարձատրվող աշխատանք են ունեցել:

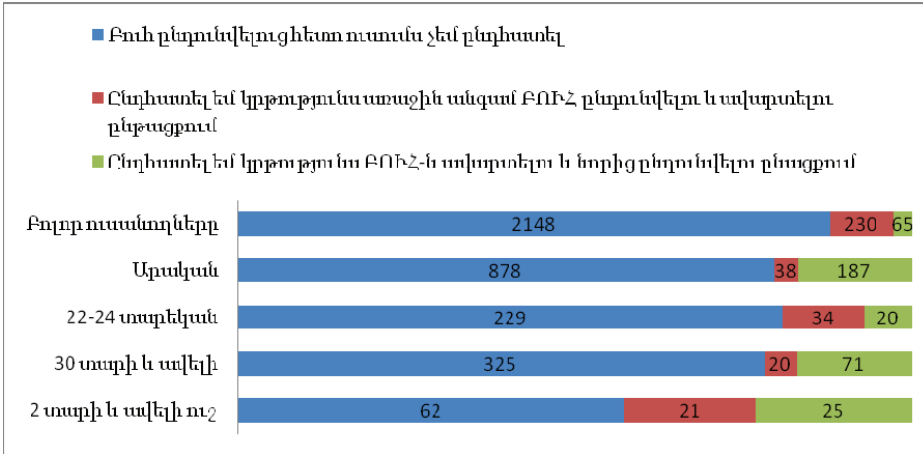
2.3. Միջնակարգ կրթություն ստացածների ուսման ընդհատումները ԲՈՒՀ-ում ըստ հիմնական բնութագրիչների

Հարցված ուսանողների 88%-ը երբևէ չեն ընդհատել կրթությունը ԲՈՒՀ ընդունվելուց հետո.

Գծապատկեր 14: Բարձրագույն ուսումնական հաստատություն ընդունվելուց հետո երբևէ ընդհատել էք Ձեր կրթությունն առնվազն մեկ տարով

Ուսանողների 9%-ը առնվազն մեկ տարով ընդհատել է կրթությունն առաջին անգամ ԲՈՒՀ ընդունվելու և ավարտելու ընթացքում, և ընդամենը 3%-ն է ընդհատել կրթությունը ԲՈՒՀ-ն ավարտելու և նորից ընդունվելու ընթացքում:

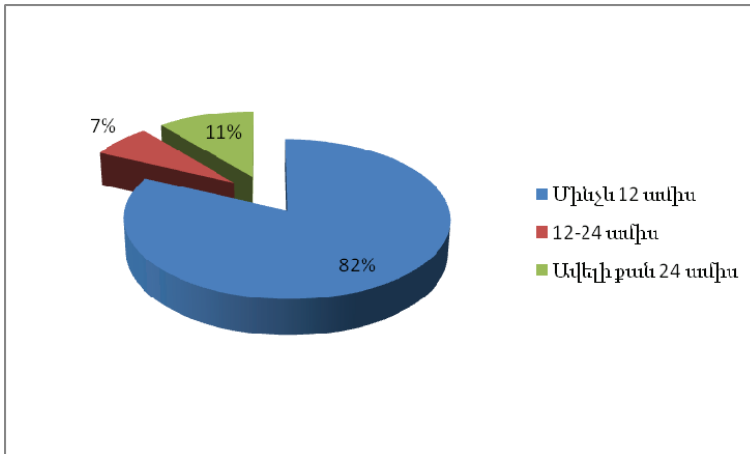

Գծապատկեր 3: Ուսման ընդհատումը ԲՈՒՀ-ում ըստ հիմնական բնութագրիչների

Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 15-ից ԲՈՒՀ ընդունվելու և ավարտելու ընթացքում առնվազն մեկ տարով ուսումն ընդհատածները հիմնականում արական սեռի ներկայացուցիչներ են, ըստ երևույթին սա պայմանավորված է բանակում ծառայելու գործոնով և տղաների համեմատաբար ցածր առաջադիմությամբ:

Հատկանշական է, որ տարիքի գործոնը ուղիղ համեմատական է ուսման ընթացքում ընդհատումների հետ, որքան ուսանողի տարիքը բարձր է, այնքան ընդհատումներն ավելի շատ են:

2.4. Նախքան ԲՈՒՀ-ն ընդունվելը որակավորում ստանալու և ԲՈՒՀ ընդունվելու միջև ընկած ժամանակահատվածը

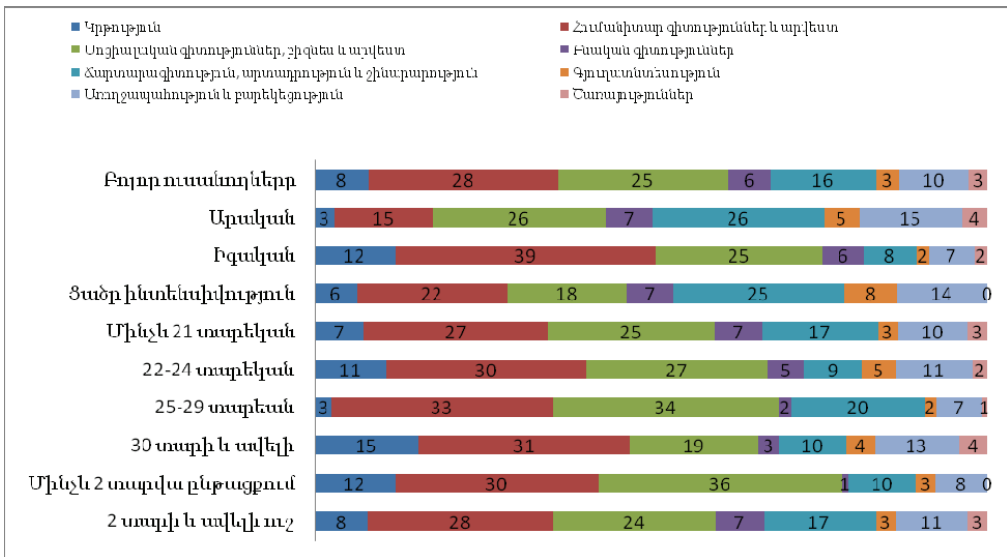
Գծապատկեր 16: Նախքան ԲՈՒՀ ընդունվելը որակավորում ստանալու և ԲՈՒՀ ընդունվելու միջև ընկած ժամանակահատվածը

Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 16-ից՝ հարցված ուսանողների մեծ մասը (82%) ԲՈՒՀ է ընդունվել դպրոցն ավարտելուց հետո մինչև 12 ամսվա ընթացքում, 11%-ը ավելի քան 2 տարվա ընթացքում և ընդամենը 7%-ը 12-24 ամսվա ընթացքում:

Միջին ամսական ընդմիջումը բոլոր ուսանողների համար կազմում է 11.0 ամիս: Ներկայումս ոչ ԲՈՒՀ-ական կրթություն ստացողների համար այդ ցուցանիշը կազմում է 19.7 ամիս: Հատկանշական է, որ եթե հումանիտար ուղղությամբ սովորողների համար միջին ընդմիջումն ամիսներով մոտ է ընդհանուր միջինին՝ 11.5 ամիս, ապա ճարտարագիտական կրթությամբ սովորողների համար այն կազմում է 7.6 ամիս, ինչը վկայում է այն մասին, որ այս ուղղությունն ընտրածների համար ի սկզբանե առավել քիչ ժամանակ է հարկավոր եղել ԲՈՒՀ ընդունվելու համար, ինչը ՀՀ ԲՈՒՀ-ական համակարգի դեպքում իր հերթին պայմանավորված է տվյալ ուղղությամբ ի սկզբանե առաջադրված տեղերի թվի համեմատ դիմորդների ցածր թվով և առավել ցածր գնահատականների անցողիկ լինելով:

2.5. Մասնագիտական ուղղվածությունը ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների

Ինչպես և արդեն նշվել է, հարցված ուսանողների մեծ մասը բաժին է ընկնում հումանիտար գիտությունների և արվեստի ուղղությամբ սովորող ուսանողներին (28%) և սոցիալական, բիզնեսի և իրավագիտությամբ սովորող ուսանողներին (26%), նրանց հաջորդում են ճարտարագիտական ուղղությունը (17%) և մյուս ճյուղերը: Այնուամենայնիվ կախված ուսանողների տարբեր խմբերից՝ այս առանձնահատկությունները փոքր ինչ տարբերվում են. Նշանակալի տարբերություն ըստ սեռի կարող ենք տեսնել գծապատկեր 17-ում. այսպես, եթե իգական սեռի ներկայացուցիչների 1/3-րդից ավելին (39%) սովորում է հումանիտար և արվեստի ուղղությամբ, ապա տղաների մոտ հավասար չափով գերակշռում են սոցիալական գիտությունները և ճարտարագիտական մասնագիտությունները (26% յուրաքանչյուրը):

Գծապատկեր 4: Մասնագիտական ուղղվածությունն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների

Որոշակի տարբերություն կարող ենք տեսնել նաև դպրոցն ավարտելուց հետո առավել ուշ ԲՈՒՀ ընդունվածների և շուտ ընդունվածների մեջ: Ինչպես տեսնում ենք, առավել ուշ ընդունվածների 37%-ն ընտրել է սոցիալական գիտությունները, բիզնեսը և

իրավագիտությունը: Ըստ երևույթին՝ աշխատաշուկայում տեղ գտնելու առավել մեծ հնարավորություններ ունենալու ակնկալիքով, որի մասին է վկայում նաև տարիքով պայմանավորված ընտրությունը՝ որքան ուսանողն ավելի մեծ է տարիքով, այնքան մեծ է նրա ներգրավվածությունը սոցիալական գիտություններում, բիզնեսում և իրավագիտությունում: Հարցվածների 89.5%-ը շարաթվա ընթացքում միջինում 30 ժամից ավելի են ծախսում ուսումնառվող դասընթացների և ինքնուրույն պարապմունքների վրա, 7.6%-ը 21-30 ժամ են ծախսում, 2.8%-ը՝ 11-20 ժամ:

Գլուխ 3: Ուսանողների սոցիալական պատկանելիությունը

3.1. Ուսանողների ծնողների զբաղվածությունը

Հարցված ուսանողների հայրերի միայն 2.4%-ն է, որ երբևէ աշխատաշուկայում ներգրավված չի եղել, մայրերի դեպքում այս ցուցանիշը կազմում է 15.7%:

	Ուսանողների ծնողների թիվը	Ուսանողների հայրերի թիվը	40-60 տարեկան զբաղված արական սեռի ներկայացուցիչների թիվը	Ուսանողների մայրերի թիվը	40-60 տարեկան զբաղված իգական սեռի ներկայացուցիչների թիվը
1. Ղեկավար, պաշտոնատար	615	534	27594	201	12232
2. Բարձրակարգ մասնագետ	724	494	15677	689	34148
3. Տեխնիկ և կրտսեր մասնագետներ	166	167	10910	96	22339
4. Օժանդակ աշխատող	79	85	5254	52	7587
5. Սպասարկման և առևտրի ոլորտի մասնագետ	205	178	10795	230	22403
6. Գյուղատնտեսության, անտառտնտեսության, ձկնաբուծության հմուտ մասնագետ	88	122	82471	60	85645
7. Արհեստավոր	180	273	38088	32	10013
8. Սարքավորումների և մեքենաների շահագործող օպերատոր	34	49	23127	13	871
9. Տարրական զբաղմունքներ	38	43	15615	86	14719
10. Զինվորական	62	107	4375	29	0

Աղյուսակ 13: Ուսանողների ծնողների զբաղվածությունն ամբողջ բնակության հետ համեմատած

Բավական հետաքրքիր պատկեր կարող ենք տեսնել աղյուսակ 13-ում. մասնավորապես՝ եթե փորձենք հարցվածներին բաժանել ըստ ծնողների ունեցած աշխատանքի և առանձնացնենք երկու հիմնական խումբ 1-2 (անվանենք պայմանականորեն բարձր պաշտոն) և 3-10

42 | Ուսանողների սոցիալ-տնտեսական կենսապայմանները Հայաստանում–Ազգային զեկույց Հայաստան–EUROSTUDENTV

(անվանենք պայմանականորեն ցածր պաշտոն), ապա կարող ենք նկատել, որ հարցված ուսանողների ծնողների կեսից ավելին (61%) իրենց վերջին աշխատավայրում զբաղեցրել են առավել բարձր պաշտոններ⁹: Այս ցուցանիշը համապատասխանում և գրեթե համընկնում է ՀՀ 40-60 տարեկան տնտեսապես ակտիվ արական սեռի բնակչության թվին՝ 64%: Այս փաստը վկայում է այն մասին, որ ուսանողների դեպքում առավել որոշիչ գործոն է հանդիսանում հոր, քան մոր աշխատավայրը: Այս մասին է վկայում նաև ըստ ԱՎԾ տվյալների մայրերի համապատասխան ցուցանիշը՝ ՀՀ տնտեսապես ակտիվ բնակչության 40-60 տարեկան կանանց միայն 22%-ն է համեմատաբար բարձր պաշտոն զբաղեցնում, գրեթե 3 անգամ ավելի քիչ, քան տղամարդկանց դեպքում:¹⁰

⁹Ցուցանիշի հաշվարկման հիմքում ընկած են թե՛ հայրերի, և թե՛ մայրերի զբաղեցրած պաշտոնները. ընդ որում հաշվի է առնվել ուսանողի երկու ծնողներից առավել բարձր պաշտոն զբաղեցրածի աշխատանքը:

¹⁰Այս դեպքում հարցված ուսանողների մայրերի աշխատանքի ցուցանիշը չի համապատասխանում ԱՎԾ տվյալների հետ. ըստ ստացված տվյալների թե՛ հայրերը, և թե՛ մայրերը հավասար չափով բարձր պաշտոններ են զբաղեցնում: Այս միտումը կարելի մեկնաբանել հետևյալ կերպ. տարեցտարի ուսման վարձերի թանկացմանը և կենցաղային և ուսման հետ կապված ծախսերի ավելացմանը զուգահեռ, ավելանում է նաև այն ընտանիքների թիվը, որտեղ ոչ միայն երկու ծնողն էլ աշխատում են, այլև ձգտում են առավել բարձր վարձատրվող պաշտոններ զբաղեցնել: Այլ կերպ ասած՝ ծնողների կատարած աշխատանքն ուղիղ համեմատական է ԲՈՒՀ-ում սովորող ուսանող ունենալու հետ: Այս պարագայում ստացված տվյալները ցույց են տալիս ոչ թե շեղում պաշտոնական տվյալներից, այլ նոր միտում:

3.2. Ուսանողների ծնողների ամենաբարձր կրթական աստիճանը

Ըստ ԱՎԾ տվյալների ՀՀ բնակչության միայն 23% և 21%-ը (*համապատասխանաբար տղամարդկանց և կանանց համար*) ունի բակալավրի և ավելի բարձր որակավորում: Մեր հետազոտության դեպքում այդ թիվը գրեթե 3 անգամ ավելի մեծ է, և տղամարդկանց դեպքում կազմում է 64%, իսկ կանանց համար՝ 63%:

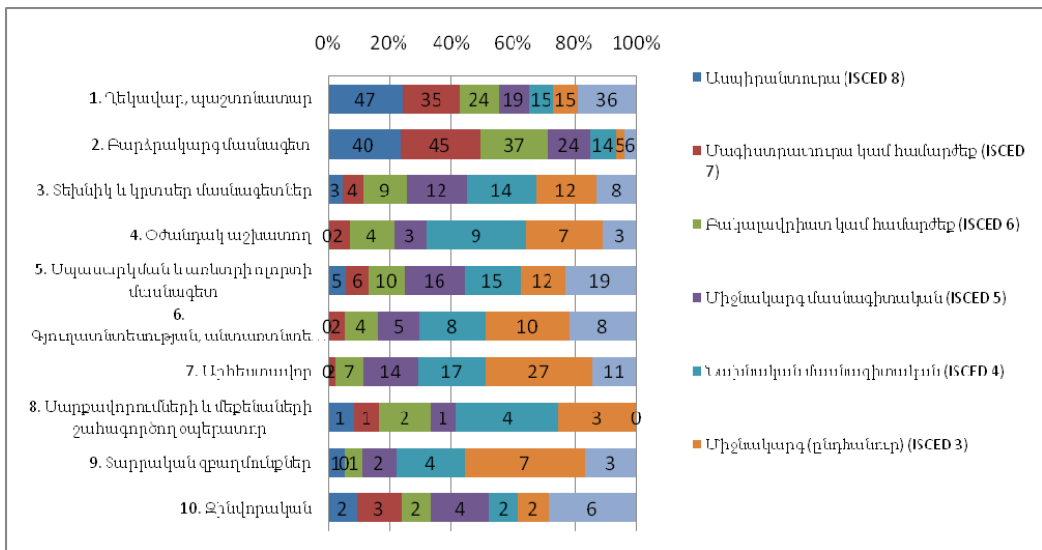
	Ուսանողների ծնողների թիվը	Ուսանողների հայրերի թիվը	40-60 տարեկան զբաղված արական սեռի ներկայացուցիչների թիվը	Ուսանողների մայրերի թիվը	40-60 տարեկան զբաղված իգական սեռի ներկայացուցիչների թիվը
Տարրական ոչ լրիվ միջնակարգ, հիմնական միջնակարգ (ԿՄՄԴ 0,1,2)	46	70	13555	53	13418
Միջնակարգ (ընդհանուր) (ԿՄՄԴ 3)	213	295	69395	269	51018
Նախնական մասնագիտական (նախնական մասնագիտական ուսումնարաններ) (ԿՄՄԴ 4)	206	224	573383	207	582312
Միջնակարգ մասնագիտական (12-րդ դասարանի բազայի հիման վրա) (միջին մասնագիտական քոլեջներ) (ԿՄՄԴ 5)	189	216	347252	257	380767
Բակալավրիատ կամ համարժեք (ԿՄՄԴ 6)	736	683	172486	692	165818
Մագիստրատուրա կամ համարժեք (ԿՄՄԴ 7)	716	560	114990	618	110545
Ասպիրանտուրա կամ համարժեք (ԿՄՄԴ 8)	213	170	7838	127	4745

Աղյուսակ 14: Ուսանողների ծնողների կրթամակարդակն ըստ ԿՄՄԴ դասակարգման, ընդհանուր բնակչության թվի հետ համեմատած

Այս փաստն ուղղակիորեն վկայում է այն մասին, որ ծնողների կրթությունը էական նշանակություն է ունեցել իրենց երեխաների՝ բարձրագույն կրթություն ստանալու հարցում:

3.3. Ուսանողների ծնողների զբաղվածությունը ըստ ամենաբարձր կրթական աստիճանի

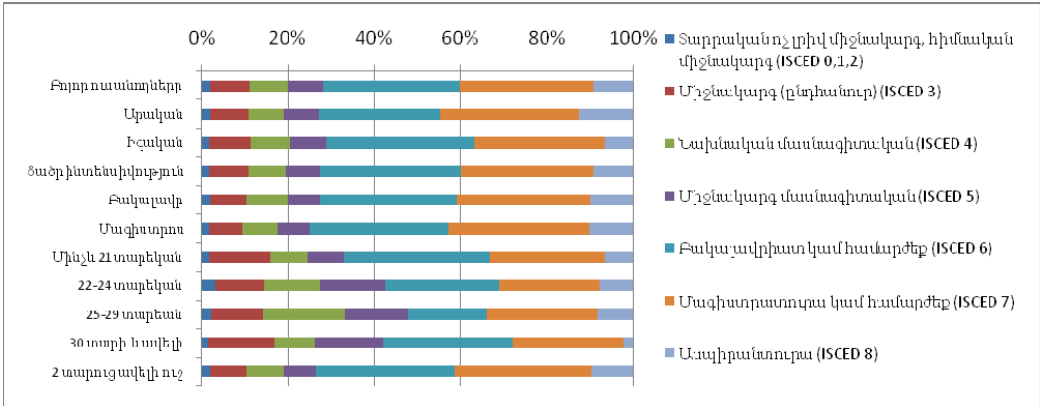
Ինչպես տեսնում ենք, գծապատկեր 18-ում ուսանողների ծնողների աշխատանքի բնույթը սերտորեն կապված է նրանց ամենաբարձր կրթամակարդակի հետ: Այլ կերպ ասած, որքան ավելի բարձր է կրթամակարդակը, այնքան նրանք ավելի բարձր պաշտոն են զբաղեցնում/րել:

Գծապատկեր 18. Ուսանողների ծնողների զբաղվածությունն ըստ ամենաբարձր կրթական աստիճանի

3.4. Ուսանողների ծնողների ամենաբարձր կրթական աստիճանը ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների

Եթե անդրադառնանք ուսանողների տարբեր խմբերի համար նրանց ծնողների ամենաբարձր կրթամակարդակի նկարագրությանը, կարող ենք նկատել որոշ առանձնահատկություններ:

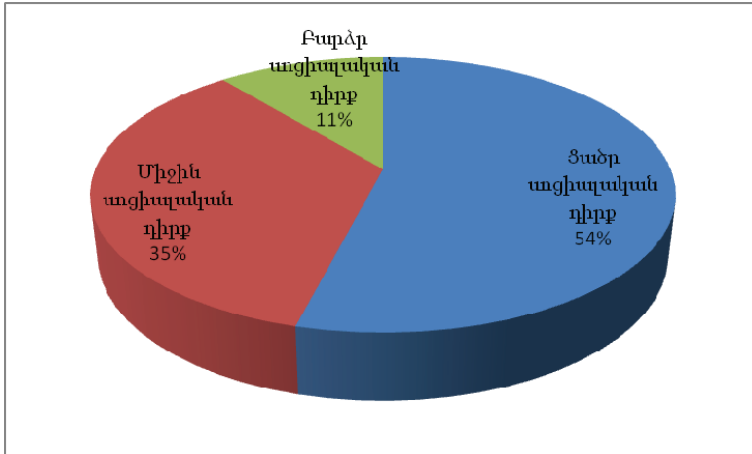

Գծապատկեր 19: Ուսանողների ծնողների ամենաբարձր կրթամակարդակն ըստ հիմնական բնութագրիչների

Գծապատկեր 19-ում ծնողների կրթամակարդակի բաշխումը գրեթե միանման է ուսանողների բոլոր խմբերի համար: Բացառություն են կազմում ըստ տարիքի և դպրոցից ԲՈՒՀ ընդունվելու ժամանակահատվածի հետ կապված բաշխումները: Մասնավորապես կարող ենք նկատել, որքան ուսանողների տարիքն ավելի բարձր է, այնքան ավելի ցածր է նրանց ծնողների ամենաբարձր կրթամակարդակը, այս հանգամանքը սերտորեն կապված է ԲՈՒՀ ընդունվելու հետ, որքան ավելի ուշ են ընդունվել ԲՈՒՀ դպրոցն ավարտելուց հետո, այնքան ավելի ցածր է ծնողների ստացած ամենաբարձր կրթամակարդակը:

3.5. Ուսանողների ծնողների սոցիալական կարգավիճակը

Հարցված ուսանողների կեսից ավելին իրենց ծնողների սոցիալական դիրքը գնահատում են ցածր, 35%-ը միջին և միայն 11%-ն է բարձր գնահատում ծնողների սոցիալական դիրքը:

Գծապատկեր 20: Ուսանողների ծնողների սոցիալական կարգավիճակն ըստ ուսանողների գնահատականի

Հարցված ուսանողների ծնողների 72%-ն ըստ հետազոտության արդյունքների ստացել են բարձրագույն կրթություն, ուսանողների՝ այս խմբի համար բաշխումն ըստ ծնողների սոցիալական դիրքի համընկնում է ընդհանուր բաշխման հետ: Մակայն աղյուսակ 15-ում մենք կարող ենք տեսնել, որ մյուս 28% ուսանողների մոտ ծնողների սոցիալական դիրքի բաշխումն այլ տեսք ունի. ցածր սոցիալական դիրք ունեցողներն ավելի քիչ են, իսկ բարձր դիրք ունեցողներն ավելի շատ բարձրագույն կրթություն ստացած ծնողների համեմատ:

	Բոլոր ուսանողները	Տարրական ոչ լրիվ միջնակարգ, հիմնական միջնակարգ (ԿՄՄԴ 0,1,2)	Միջնակարգ (ընդհանուր) (ԿՄՄԴ 3)	Նախնական մասնագիտական (ԿՄՄԴ 4)	Միջնակարգ մասնագիտական (միջին մասնագիտական քոլեջներ) (ԿՄՄԴ 5)	Բակալավրի ատ կամ համարժեք (ԿՄՄԴ 6)	Մագիստրատուրա կամ համարժեք (ԿՄՄԴ 7)	Ասպիրանտուրա կամ համարժեք (ԿՄՄԴ 8)
Յածր սոց. դիրք	54	67	47	49	43	51	57	72
Միջին սոց. դիրք	34	28	32	37	42	40	32	21
Բարձր սոց. դիրք	11	5	21	15	15	9	11	7

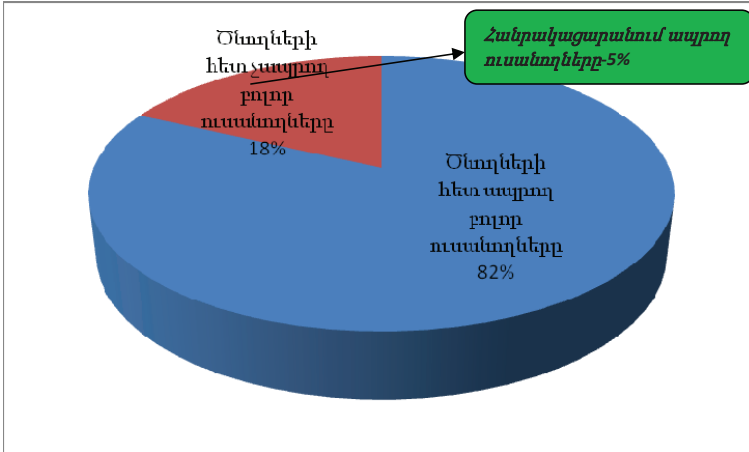
Աղյուսակ 7: Ծնողների սոցիալական դիրքն ըստ կրթական մակարդակի

Այլ կերպ ասած կրթամակարդակի գործոնը ծնողների դեպքում հակադարձ համեմատական է սոցիալական դիրքին:

Գլուխ 4: Ուսանողների կացություն

4.1. Բնակարանային պայմաններ

Հարցված ուսանողների 82.2%-ը ներկայումս ապրում է ծնողների հետ: 18%-ը ծնողների հետ չեն ապրում:

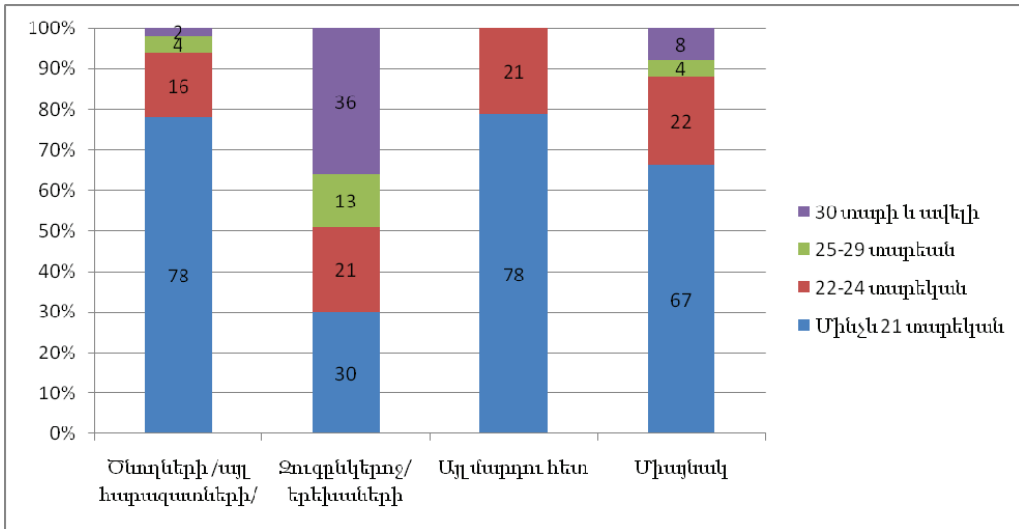
Գծապատկեր 21: Ուսանողների բնակման ձևը

Ընդ որում, առանձին ապրող ուսանողների 5%-ն ապրում է ուսանողական հանրակացարանում:

Ծնողներից առանձին ապրող ուսանողների 3%-ն ապրում է գուգրնկերոջ և երեխաների հետ, 9%-ն՝ այլ անձանց հետ, իսկ 6%-ն ապրում է միայնակ:

	Բոլոր ուսանողները	Մինչև 21 տարեկան	22-24 տարեկան	25-29 տարեկան	30 և ավելի տարեկան
Ուսանողական հանրակացարանում ապրող	116	65	28	6	17
Ուսանողական հանրակացարանում չապրող	2294	1737	380	99	78

Սղյուակ 16 Ուսանողական հանրակացարանում ապրողներն ըստ տարիքի

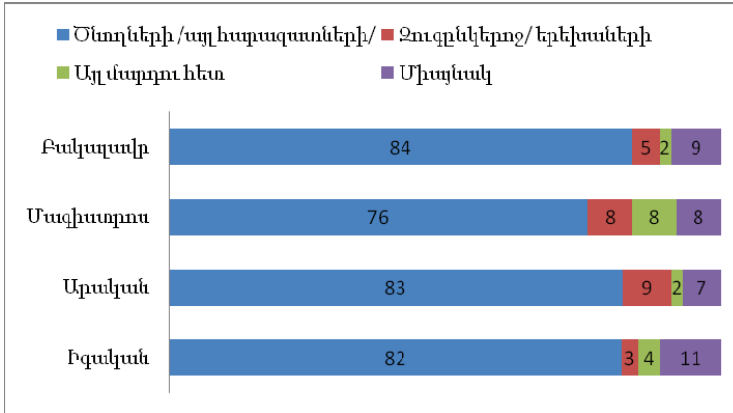

Գծապատկեր 5: Ուսանողների բնական ձև ըստ տարիքի

Մտողների հետ ապրող ուսանողների 78%-ը մինչև 21 տարեկան են: Համանման է պատկերը նաև այլ անձանց հետ ապրողների մոտ: Անկախ նրանից, թե ում հետ են ապրում ուսանողները, հետաքրքրական է, որ 22-24 տարեկանները գրեթե հավասարաչափ են ներկայացված այդ խմբերում (21-22%), բացառությամբ ծնողների հետ ապրողների խմբի: Ինչպես և ենթադրվում էր, զուգընկերոջ և/կամ երեխաների հետ ապրող ուսանողների 49%-ը 25 և ավել տարեկան է, այնուամենայնիվ բավական մեծ % են կազմում նաև զուգընկերոջ հետ ապրող մինչև 21 տարեկանները ուսանողների ընդհանուր թվի մեջ:

4.2. Բնական ձև ըստ սեռի և կրթության

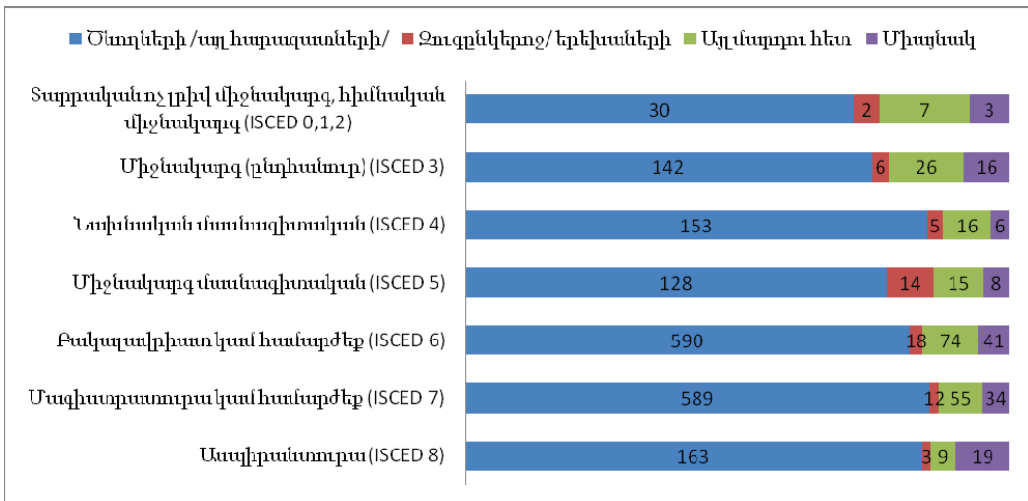
Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 22-ից, եթե բակալավրիատում սովորող ուսանողների 84%-ն է ապրում ծնողների հետ, ապա մագիստրատուրայում՝ սովորողների 76%-ն է: Այս ցուցանիշը սերտորեն փոխկապված է տարիքի գործոնի հետ:

Գծապատկեր 23: Բնական ձև ըստ սեռի և որակավորման աստիճանի

Հետաքրքրական է, որ եթե միայնակ ապրող ուսանող աղջիկները կազմում են 11%-ը, ապա տղաների 7%-ն է ապրում առանձին: Զուգընկերոջ/երեխաների հետ ապրողները տղաները մոտ 3 անգամ ավելի շատ են, քան աղջիկները:

4.3. Բնական ձև ըստ սոցիալական կարգավիճակի

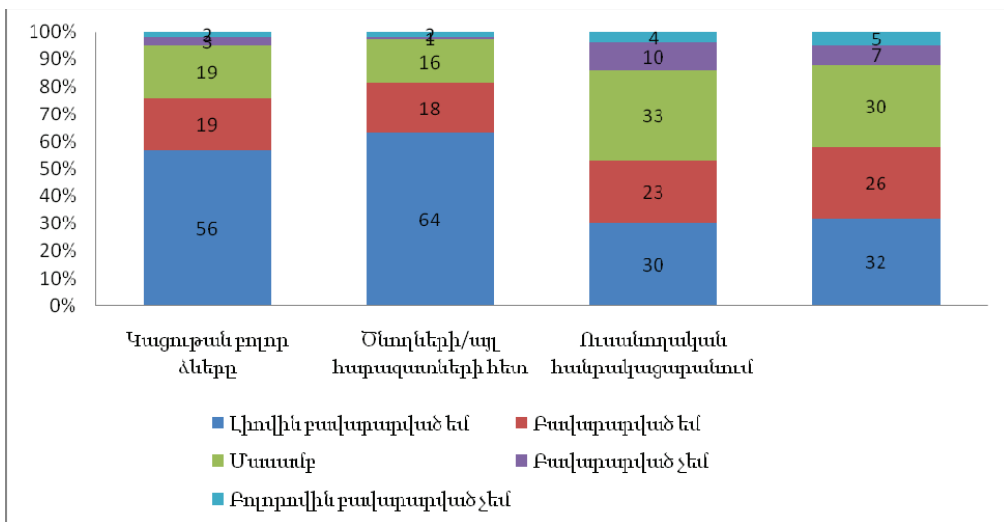

Գծապատկեր 24: Բնական ձև ըստ ծնողների կրթական աստիճանի

Գծապատկեր 24-ից կարող ենք մեկ հիմնական միտում նկատել, որ ծնողների բարձր կրթամակարդակն ուղիղ համեմատական է նրանց հետ ապրելու փաստի հետ: Ինչպես տեսնում ենք՝ տարրական և միջնակարգ կրթություն ունեցող ծնողների դեպքում, այլ անձանց հետ կամ առանձին ապրողների թիվն ավելի մեծ է: Նմանատիպ պատկեր, սակայն, կարող ենք տեսնել նաև գիտական աստիճան ունեցող ծնողների դեպքում, որտեղ նույնպես միայնակ ապրողները համեմատաբար շատ են:

4.4. Կացության պայմաններն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների

Հարցված ուսանողների կեսից ավելին (56%) շատ գոհ է իր կացարանային պայմաններից, ընդ որում՝ ընդհանուր առմամբ ուսանողների 75%-ը բավարարված է իր կացարանով:

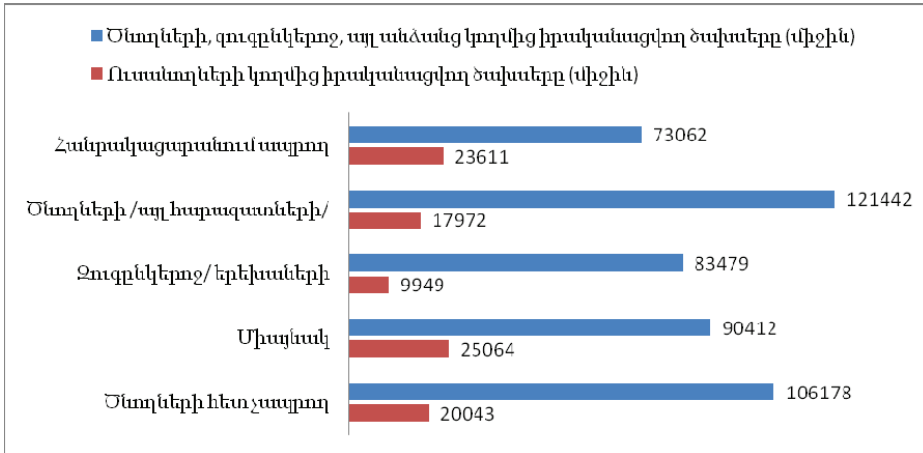

Գծապատկեր 6: Ուսանողների բավարարվածությունը կացարանով ըստ բնական ձևի

Քանի որ ուսանողների մեծ մասն ապրում է ծնողների հետ, ապա բավարարվածությունը կենցաղային պայմաններից ծնողների հետ ապրող ուսանողների համար համանման է ընդհանուր բաշխմանը: Միևնույն ժամանակ, ինչպես տեսնում ենք, ծնողների հետ չապրող ուսանողների 14%-ը նշել է, որ բավարարված չէ իր ներկայիս կենցաղային պայմաններից:

4.5. Ծնողների հետ չապրող ուսանողների կացության հետ կապված ծախսերը

Ինչպես տեսնում ենք ներքոհիշյալ գծապատկերից, ծնողներից առանձին ապրելով հանդերձ՝

Գծապատկեր 26 : Կացության հետ կապված ամսական միջին ծախսերը

ուսանողները ֆինանսական կախվածության մեջ են գտնվում ծնողներից և կացության ծախսերի մեծ մասը հոգում են ծնողներից ստացված գումարով՝ միջինն ամսական վճարելով 106000 ՀՀ դրամ՝ ծնողների տրամադրած գումարներից և հինգ անգամ ավելի քիչ՝ 20000 ՀՀ դրամ դրամ սեփական գրպանից:

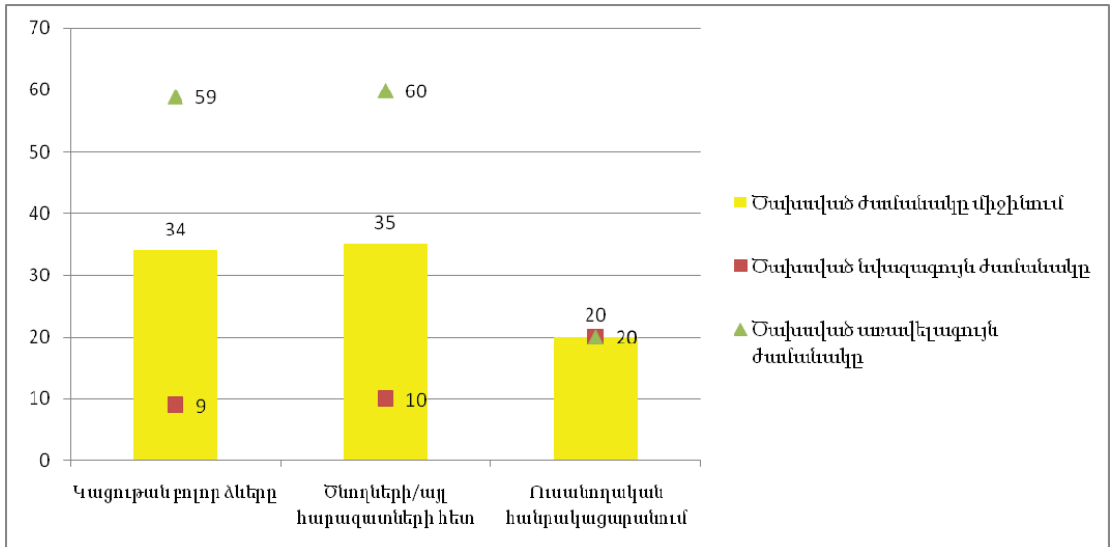
Միջին ամսական ամենամեծ ծախսը բաժին է ընկնում այլ անձանց հետ ապրող ուսանողներին. 121000 ՀՀ դրամ ծնողներից և 18000 սեփական գրպանից:

Հետաքրքրական է, որ սեփական գրպանից ծախսերը համեմատաբար ավելի շատ են այն ուսանողների համար, որոնք միայնակ են ապրում, մինչդեռ զուգընկերոջ/երեխաների հետ ապրողների դեպքում այն հասնում է նվազագույնի, քանի որ ծախսերը՝ բացի ծնողների կողմից ստանալուց, հոգում է նաև զուգընկերը:

Այսպիսով, միջին ամսական կենցաղային ծախսերը ծնողների հետ չապրող ուսանողի համար կազմում է 126221 ՀՀ դրամ, իսկ հանրակացարանում ապրողների համար կազմում է 96673 ՀՀ դրամ:

4.6. Բնական ձևն ըստ տնից դեպի ԲՈՒՀ ծախսած ժամանակի

Տնից բարձրագույն ուսումնական հաստատություն հասնելու համար ուսանողից միջինում պահանջվում է 34 րոպե: Հաշվի առնելով ՀՀ տարածքի չափերը՝ ուսանողների մեծ մասի համար պարտադիր չէ առանձնանալ ծնողներից և առավել մոտ հաստատվել ԲՈՒՀ-ին:

Գծապատկեր 27: Տանից դեպի ԲՈՒՀ ծախսած ժամանակը ըստ բնական ձևի (միջին ժամանակահատվածը, միջին քառակուսային շեղում

	Ծախսած ժամանակը (մեդիանա)	Ծախսած ժամանակը (թվ. միջին)	Միջին քառ. շեղում
Կացության բոլոր ձևերը	30	34	25
Ծնողների/այլ հարազատների հետ	30	35	25
Ուսանողական հանրակացարանում	20	20	14

Աղյուսակ 17: Տնից դեպի ԲՈՒՀ ծախսած ժամանակը

Գլուխ 5: Ուսանողների ծախսերը

5.1. Ուսանողների ծախսերն ըստ բնական ձևի

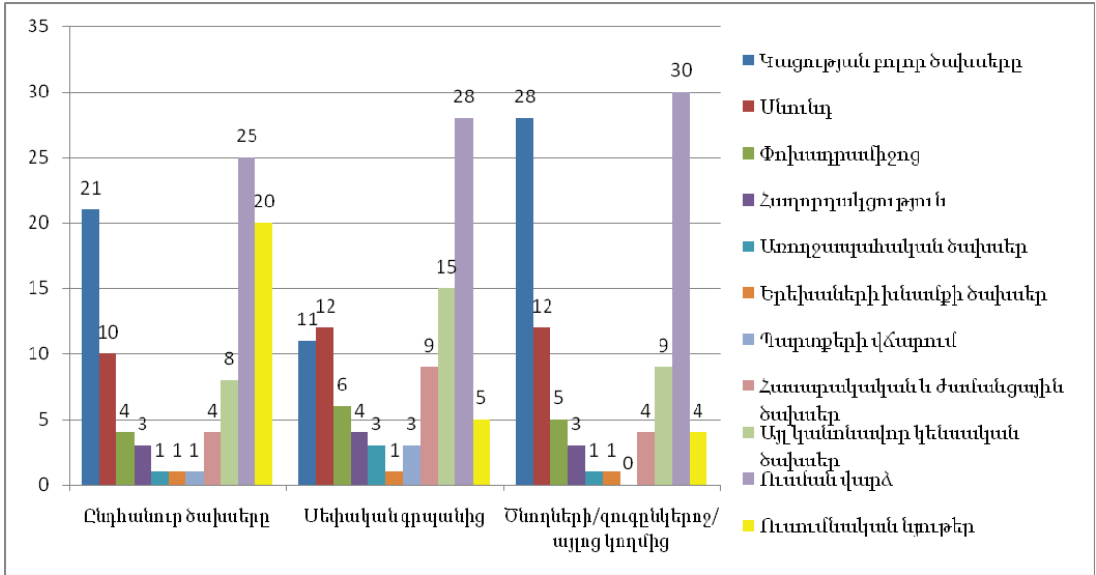
Հետազոտության արդյունքները և ընդհանուր տրամաբանությունը վկայում են այն մասին, որ անկախ նրանից, թե ուսանողներն ապրում են ծնողների հետ, թե առանձին, ծնողներն այս կամ այն կերպ բավական մեծ ազդեցություն ունեն նրանց ամենօրյա կյանքում, ընդ որում, խոսքը գնում է նախ և առաջ նյութական ապահովության և կացության ծախսերը հոգալու մասին:

Ներքոհիշյալ աղյուսակում կարող ենք տեսնել, որ փոքր ինչ (3%) ավելացել են միայն կացության ծախսերն առանձին ապրող ուսանողների համար:

	Բոլոր ուսանողները (%)	Ծնողների հետ ապրող ուսանողները (%)	Ծնողների հետ չապրող ուսանողներ (%)
Կացության բոլոր ծախսերը	18	18	21
Մնունդ	11	12	10
Փոխադրամիջոց	7	7	4
Հաղորդակցություն	3	3	3
Առողջապահական ծախսեր	1	1	1
Երեխաների խնամքի ծախսեր	0	0	1
Պարտքերի վճարում	1	1	1
Հասարակական և ժամանցային ծախսեր	5	5	4
Այլ կանոնավոր կենսական ծախսեր	10	10	8
Ուսման վարձ	25	24	25
Ուսումնական նյութեր	16	15	20

Աղյուսակ 18: Ուսանողների ամսական ծախսերն ըստ բնական ձևի

5.2. Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական ծախսերն ըստ վճարման աղբյուրի

Գծապատկեր 28: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական ծախսերն ըստ վճարման աղբյուրի (%)

	Անհատական ծախս (ՀՀ դրամ)	Սեփական գրպանից (ՀՀ դրամ)	Ծնողների/զուգընկերոջ/այլ կողմից (ՀՀ դրամ)
Կացության ծախսերը	24718	1736	22982
Մնունդ	12032	1911	10121
Փոխադրամիջոց	4949	987	3962
Հաղորդակցություն	3298	621	2677
Առողջապահական ծախսեր	1467	383	1084
Երեխաների խնամքի ծախսեր	894	173	720
Պարտքերի վճարում	830	465	366
Հասարակական և ժամանցային ծախսեր	4736	1383	3353
Այլ կանոնավոր կենսական ծախսեր	9597	2362	7235
Ուսման վարձ	28777	4213	24563
Սոցիալական օժանդակություն	374	46	328

Ուսումնական նյութեր	23047	814	3055
Այլ կանոնավոր ուսումնական ծախսեր	2164	217	1947

Աղյուսակ 8: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական ծախսերն ըստ ուսանողի (ՀՀ դրամ)

Աղյուսակ 19-ում ներկայացված են ծնողների հետ ապրող ուսանողների միջին ամսական ծախսերն ըստ տարբեր կետերի: Ընդ որում, մենք կարող ենք համեմատել, թե որքան է ծախսվում սեփական գրպանից, ծնողների կամ այլ անձանց կողմից: Ինչպես տեսնում ենք, ծախսերի մեծ մասը հոգում են այլ անձինք:

Գծապատկեր 28-ից ակնհայտ է, որ ծախսերի մեկ քառորդը կազմում է ուսման վարձավճարը, երկրորդ տեղում կացության հետ կապված ծախսերն են, որին հաջորդում են սնունդը և այլ կանոնավոր կենսական ծախսերը: Տրանսպորտի վրա ծախսվող գումարները, ինչպես տեսնում ենք գծապատկերից և աղյուսակից, առաջնային ծախսերի մեջ չեն մտնում Հայաստանում:

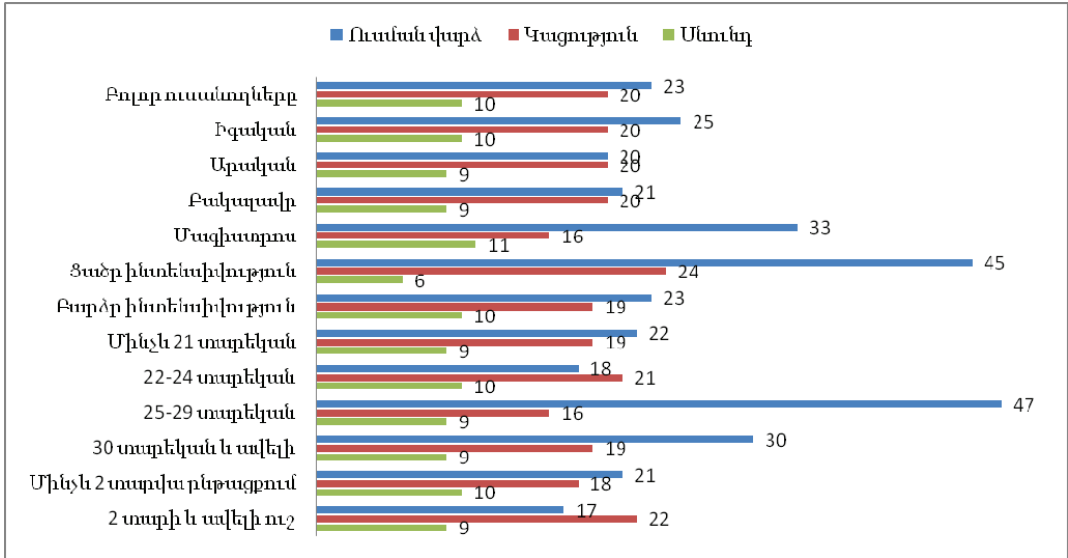
Դիտարկենք առաջին երեք հիմնական ծախսերն ըստ ուսանողների ուսման հետ կապված հիմնական բնութագրիչների:

5.3. Հիմնական ծախսերն ըստ ծնողների հետ չապրող ուսանողների հիմնական բնութագրիչների

Գծապատկեր 29-ում ներկայացված են 3 առաջնային միջին ամսական ծախսերն ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների:¹¹

Ներկայացված բոլոր խմբերում (գծապատկեր 29) ուսման վարձի վրա արվող ծախսերը գերակշռում են մյուս տեսակի ծախսերը: Ուսման ծախսերին հաջորդում են կացության, այնուհետև սննդի վրա արվող ծախսերը:

¹¹Ներկայացված է բաշխումը յուրաքանչյուր խմբի ներսում. այսինքն, օրինակ բոլոր ծախսերի քանի տոկոսն են իգական սեռի ներկայացուցիչները ծախսում ուսման վարձի վրա:

Գծապատկեր 29: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների հիմնական ծախսերն ըստ հիմնական բնութագրիչների(%)

	Բոլոր ուսանողները	Իգական	Արական	Բակալավր	Մագիստրոս	Ցածր ինտենսիվություն	Մինչև 21 տարեկան	30 տարեկան և ավելի	Մինչև 2 տարվա բնութագրում	2 տարի և ավելի ուշ
Ուսման վարձ	28777	29895	27266	28122	38929	21641	30219	22382	27174	24368
Կացություն	24718	23402	26495	26911	19093	11888	26124	14031	23320	32032
Մնունդ	12032	11594	12624	12350	13240	2702	12746	6863	12175	12997
Ընդամենը	126222	119720	135005	132937	119129	48614	134441	75588	126580	143917

Աղյուսակ 9: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ամսական հիմնական ծախսերն ըստ հիմնական բնութագրիչների (ՀՀ դրամ)

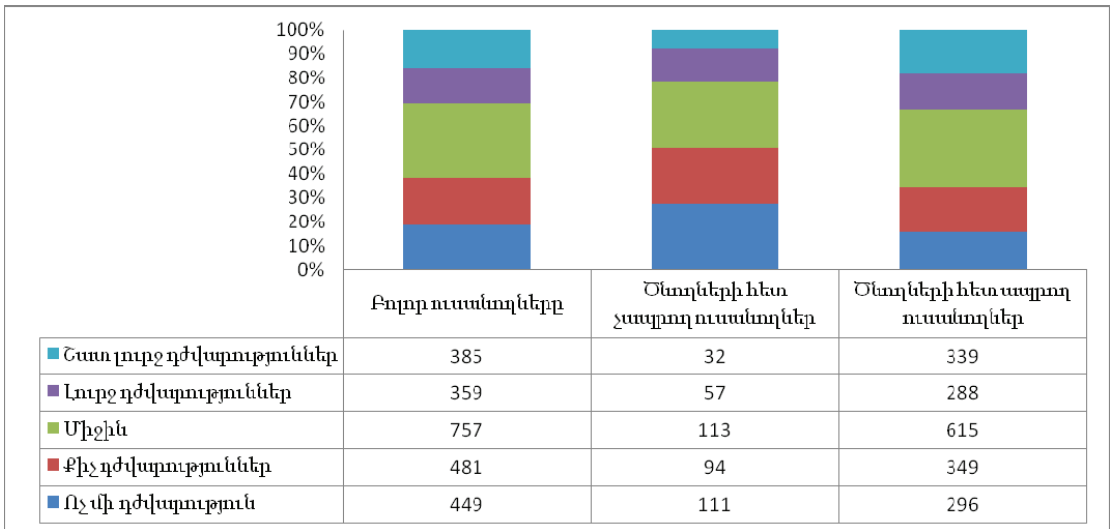
Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 29-ից, բոլոր խմբերում կայուն է սննդին հասկացվող գումարը, որը կազմում է ընդհանուր ծախսերի միջինում 9-10%-ը:

Իզական սեռի ներկայացուցիչները փոքր ինչ ավելի շատ գումար են հատկացնում ուսման վարձերին, քան արական սեռի ներկայացուցիչները:

Էական տարբերություն կա մագիստրատուրայում սովորող ուսանողների և բակալավրիատում սովորող ուսանողների միջև: Մագիստրատուրայում սովորողները միջինում ամսական հատկացնում են 38929 ՀՀ դրամ (ընդհանուր ծախսերի 33%), իսկ բակալավրիատում սովորողները՝ 28122 ՀՀ դրամ (ընդհանուր ծախսերի 21%):

5.4. Ուսանողների ֆինանսական իրավիճակի գնահատականն ըստ բնական ձևի

Ֆինանսական դժվարությունների առկայության հարցին ուսանողների 31%-ը պատասխանել է, որ նման դժվարություններ ունի, և գրեթե նույն չափով՝ 38%-ը պատասխանել է, որ չունի:

Գծապատկեր 30: Ներկայումս ունե՞ք ֆինանսական դժվարություններ ըստ բնական ձևի

Հետաքրքրական է, որ ծնողների հետ ապրող երիտասարդներն ըստ իրենց գնահատմամբ ավելի շատ ֆինանսական դժվարություններ ունեն (33%-ը նշել է, որ նման դժվարություններ

ունի), քան ծնողների հետ չապրող երիտասարդները, որոնց ընդամենը 22%-ն է նշել, որ ֆինանսական դժվարություններ ունի:

5.5. Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ֆինանսական իրավիճակի գնահատականը և միջին ամսական եկամուտը

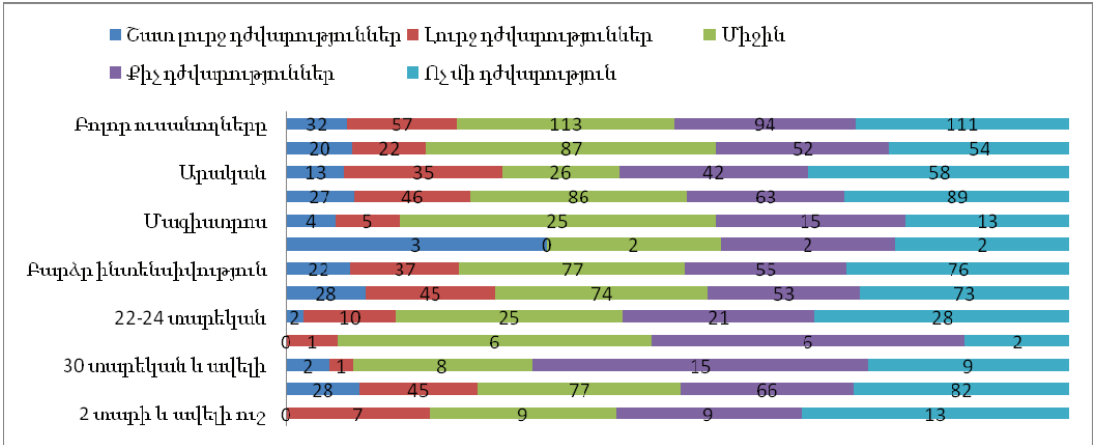
	Գնահատական (%)	Միջին եկամուտ	Միջին քառակուսային շեղում	Մեդիանային եկամուտ
Ոչ մի դժվարություն	15.7	196885	203800	145000
Քիչ դժվարություններ	18.5	219225	226556	156250
Միջին	32.6	205673	198137	151250
Լուրջ դժվարություններ	15.3	215192	205523	151250
Շատ լուրջ դժվարություններ	18.0	202472	206246	150000

Աղյուսակ 10: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ներկայիս ֆինանսական դժվարություններն ըստ միջին եկամտի (ՀՀ դրամ)

Աղյուսակ 21-ից մենք կարող ենք դատել, որ ուսանողների եկամտի չափը որևէ կերպ չի համադրվում ֆինանսական դժվարությունների հետ կապված իրենց գնահատականների հետ: Նմանատիպ է պատկերը նաև այն ուսանողների դեպքում, որոնք ծնողների հետ չեն ապրում:

5.6. Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ֆինանսական իրավիճակի գնահատականը և միջին ամսական եկամուտը

Ինչպես արդեն նշեցինք, ծնողների հետ չապրող ուսանողները ծնողների հետ ապրողների համեմատ ավելի քիչ ֆինանսական դժվարությունների են հանդիպում: Այժմ տեսնենք, թե ինչ տարբերություններ կան գնահատականների մեջ ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների:

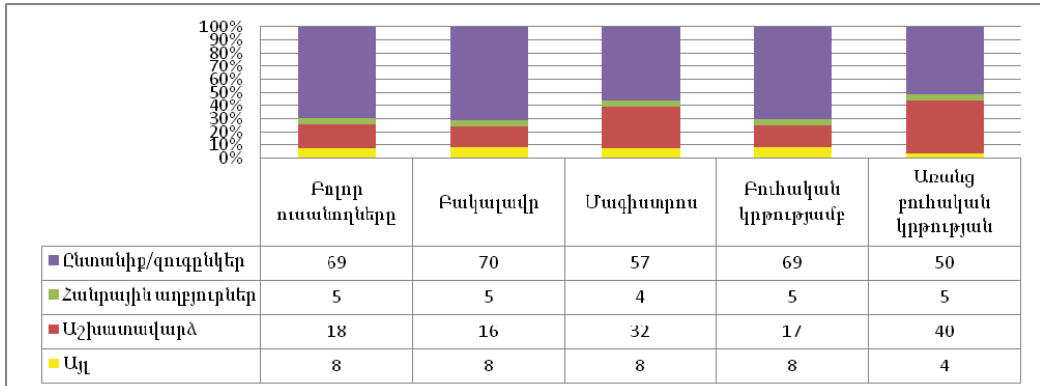
Գծապատկեր 31: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների ֆինանսական դրությունն ըստ նրանց հիմնական բնութագրիչների

Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 31-ից, իգական սեռի ներկայացուցիչներն ավելի քիչ ֆինանսական դժվարությունների են հանդիպում (18%), քան արական սեռի ներկայացուցիչները (27%):

Բակլավալրիատում սովորող ուսանողներն ավելի շատ դժվարություններ ունեն (24%), քան մագլիսարատուրայում սովորողները (15%):

Գլուխ 6: Ուսանողների ֆինանսավորումը և աջակցությունը

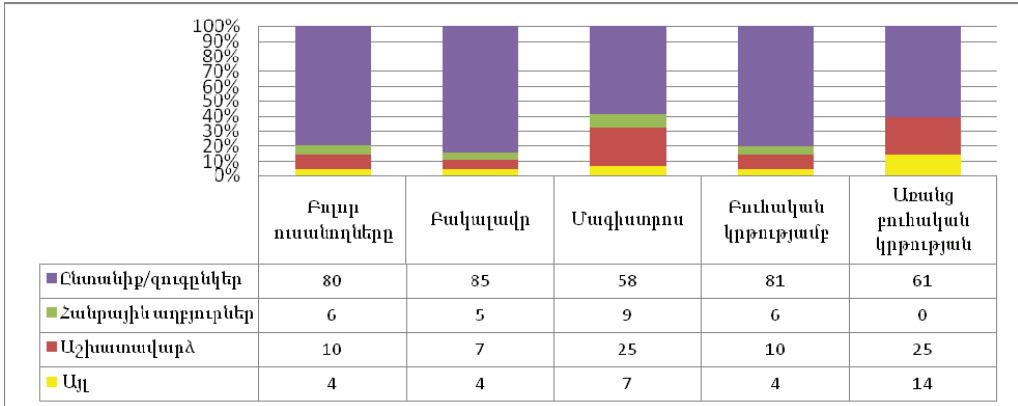
6.1. Ուսանողի ամսական եկամտի կառուցվածքն ըստ բնական (բնակության) ձևի և ուսանողների հիմնական բնութագրիչների

Գծապատկեր 32: Ծնողների հետ ապրող երիտասարդների ամսական եկամտուն ըստ աղբյուրի և հիմնական բնութագրիչների¹²

Ուսանողների ամսական եկամտի հիմնական աղբյուրը ծնողներից /գուզրնկերոջ կողմից/ ստացված եկամտուն է (69%): Երկրորդ տեղում սեփական միջոցներն են (8%): Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 32-ից, բակլավը/բիատում սովորող ուսանողներն առավել մեծ կախվածության մեջ են ընտանիքից, քան մագիստրատուրայում սովորող ուսանողները: Ըստ ծնողների ամենաբարձր կրթամակարդակի՝ բարձրագույն կրթություն ունեցող ծնողներից ուսանողներն առավել մեծ կախվածության մեջ են, քան բարձրագույն կրթություն չունեցող ծնողներից: Վերջինիս դեպքում ուսանողների 40%-ի եկամտի հիմնական աղբյուրը սեփական միջոցներն են:

¹²Այլ=խնայողություններ+այլ աղբյուրներ

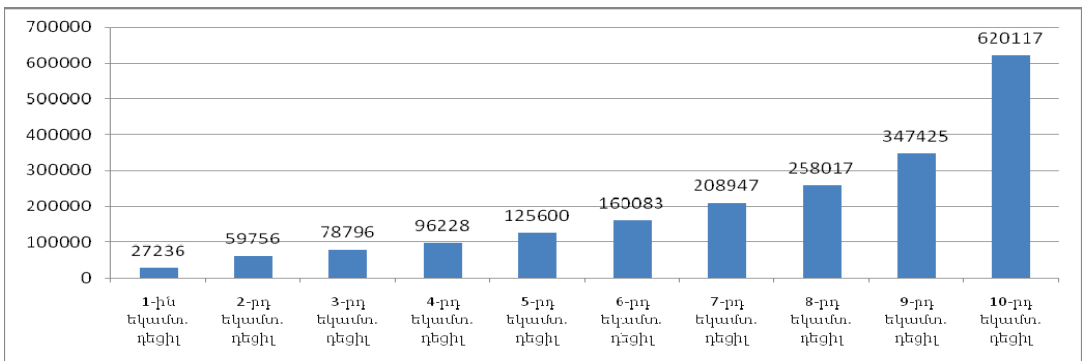

Գծապատկեր 33: Ծնողների հետ չապրող երիտասարդների ամսական եկամուտն ըստ աղբյուրի և հիմնական բնութագրիչների

Հետաքրքրական է, որ ծնողների հետ չապրող ուսանողներն առավել մեծ կախվածության մեջ են նրանցից: Այս ուսանողների 80%-ի եկամտի հիմնական աղբյուրն ընտանիքը և գույրնկերներն են: Բակալավրիատում սովորող, ծնողների հետ չապրող ուսանողների 85%-ի եկամտի հիմնական աղբյուրը ծնողներն են, իսկ մագիստրատուրայում սովորողների 58%-ի համար են եկամտի աղբյուր հանդիսանում ծնողները:

6.2. Ուսանողների եկամուտների բաշխումը և կառուցվածքը

Ուսանողների եկամուտների պատկերն առավել արտահայտիչ է երևում, երբ նրանց բաշխում ենք ըստ 10 եկամտային խմբերի:

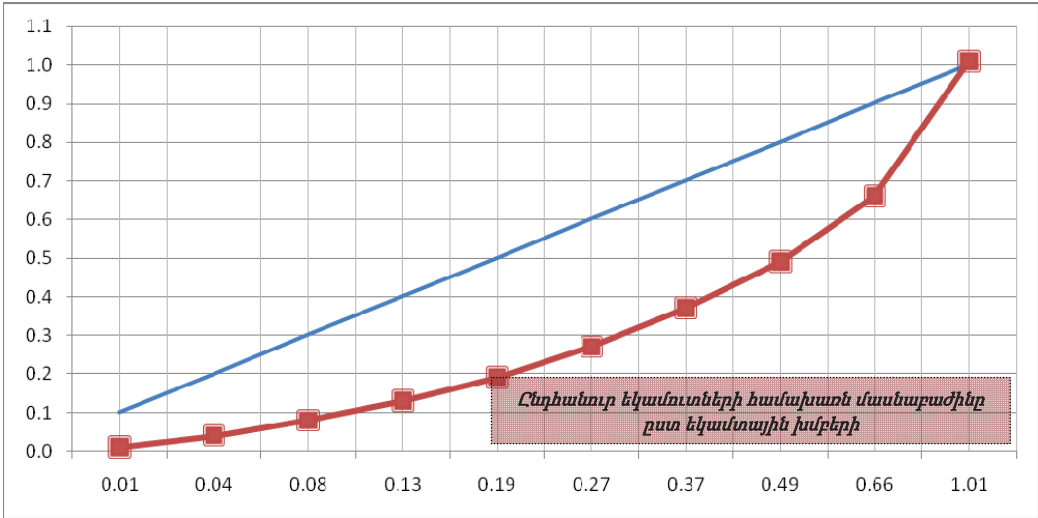
Գծապատկեր 34: Ծնողների հետ ապրող երիտասարդների ամսական ամբողջ եկամտի բաշխումն ըստ եկամտային դեցիլների (ՀՀ դրամ)

	Եկամտային դեցիմում մաքսիմալ եկամուտը	Թվ. միջինը ըստ եկամտային դեցիմների	Ուսանողների թիվն ըստ եկամտային խմբի
1-ին եկամտ. Դեցիլ	50000	27236	153
2-րդ եկամտ. Դեցիլ	118417	59756	154
3-րդ եկամտ. Դեցիլ	105500	78796	153
4-րդ եկամտ. Դեցիլ	133000	96228	155
5-րդ եկամտ. Դեցիլ	168333	125600	154
6-րդ եկամտ. Դեցիլ	210000	160083	154
7-րդ եկամտ. Դեցիլ	269583	208947	153
8-րդ եկամտ. Դեցիլ	342333	258017	154
9-րդ եկամտ. Դեցիլ	516667	347425	152
10-րդ եկամտ. Դեցիլ	3665000	620117	154

Աղյուսակ 11: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների եկամուտների բաշխումն ըստ եկամտային խմբերի

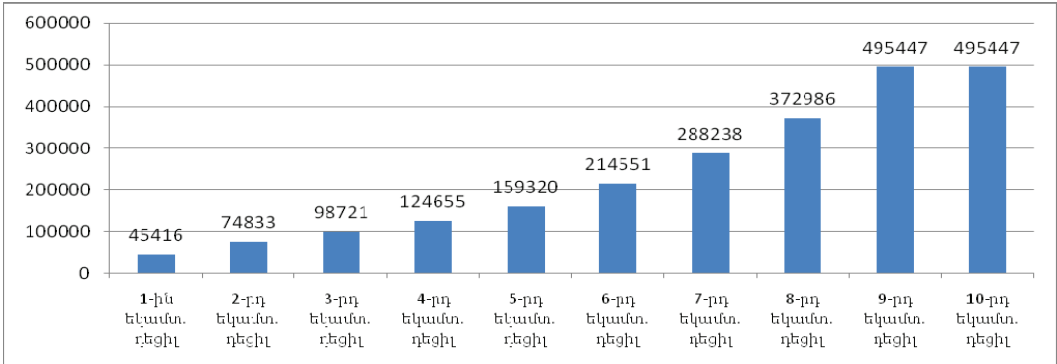
Գծապատկեր 34-ում ներկայացված է առավելագույն եկամուտը յուրաքանչյուր եկամտային խմբի համար: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ամսական եկամուտը գնահատելու համար հաշվարկվել է նաև Ջինիի գործակիցը, որն այս դեպքում կազմում է 0.49: Այս ցուցանիշը վկայում է եկամուտների անհամաչափ բաշխվածության մասին:¹³

¹³Ջինիի գործակիցն իրենից ներկայացնում է թիվ, որն ընկած է 0-1 միջակայքում, որտեղ 0-ն լիակատար հավասարությունն է (եբբ բոլորը ունեն նույն եկամուտը), իսկ 1-ը բացարձակ անհավասարությունն է (եբբ մեկի մոտ կենտրոնացված է ամբողջ եկամուտը, իսկ մյուսների մոտ եկամուտը զրոյական է):

Գծապատկեր 35: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ամսական եկամուտների խ(Lorenz Curve)

Ծնողների հետ ապրող ուսանողների 50%-ի ամսական եկամուտը կազմում է մինչև 125000 ՀՀ դրամ, 20%-ինը՝ 125601-208947 ՀՀ դրամ, մյուս 20%-ինը՝ 208948-347425, իսկ 10%-ի եկամուտը կազմում է 347426-620117 ՀՀ դրամ: Փոքր ինչ այլ է պատկերն այն ուսանողների մոտ, որոնք ծնողների հետ չեն ապրում: Եկամտային բոլոր խմբերում այս ուսանողների եկամուտները փոքր ինչ ավելի բարձր են: Ընդ որում, եկամուտի աղբյուրները գրեթե նույնն են, ըստ երևույթին, առանձին ապրելիս ծախսերն ավելի բարձր են, ինչի շնորհիվ ավելի շատ եկամուտ ունենալու անհրաժեշտություն է առաջանում:

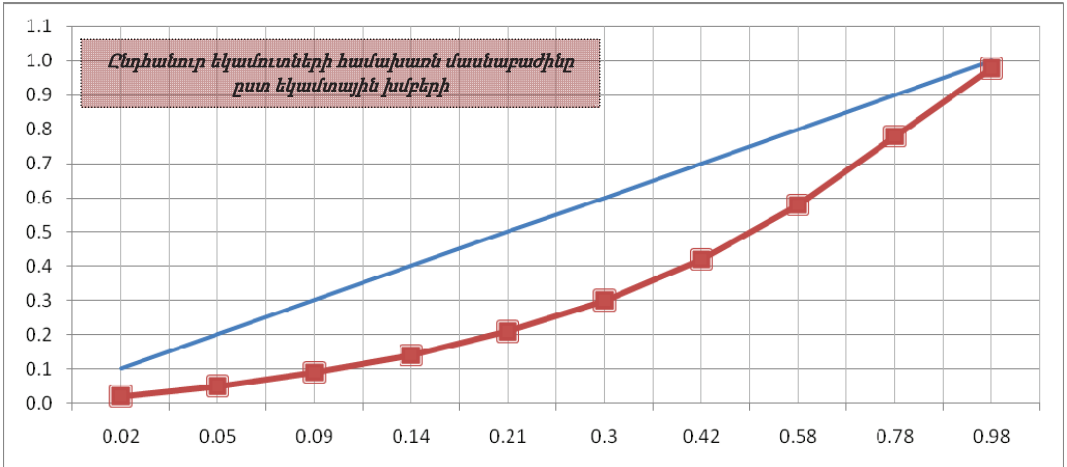

Գծապատկեր 36: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների եկամուտների բաշխումն ըստ եկամտային խմբերի

	Եկամտային դեցիլում մաքսիմալ եկամուտը	Թվ. միջինը ըստ եկամտային դեցիլների	Ուսանողների թիվն ըստ եկամտային խմբի
1-ին եկամտ. դեցիլ	63000	45416	31
2-րդ եկամտ. դեցիլ	87083	74833	33
3-րդ եկամտ. դեցիլ	105916	98721	32
4-րդ եկամտ. դեցիլ	144583	124655	32
5-րդ եկամտ. դեցիլ	180000	159320	33
6-րդ եկամտ. դեցիլ	247500	214551	32
7-րդ եկամտ. դեցիլ	331000	288238	32
8-րդ եկամտ. դեցիլ	419333	372986	32
9-րդ եկամտ. դեցիլ	588750	495447	31
10-րդ եկամտ. դեցիլ	588750	495447	31

Աղյուսակ 23: Ծնողների հետ չապրող ուսանողների եկամուտների բաշխումն ըստ եկամտային խմբերի

Ինչպես տեսնում ենք աղյուսակ 23-ից, եկամուտները հետևյալ կերպ են բաշխված. ծնողների հետ չապրող երիտասարդների 40%-ն ունի ամսական մինչև 124655 ՀՀ դրամ, 20%-ը՝ 124656-214551 ՀՀ դրամ, մյուս 20%-ը՝ 214552-372986 ՀՀ դրամ, իսկ 10%-ը՝ 372987-495447 ՀՀ դրամ:

Գծապատկեր 37: Մտողների հետ չապրող ուսանողների ամսական եկամուտների կոնցենտրացիան (Lorenz Curve)

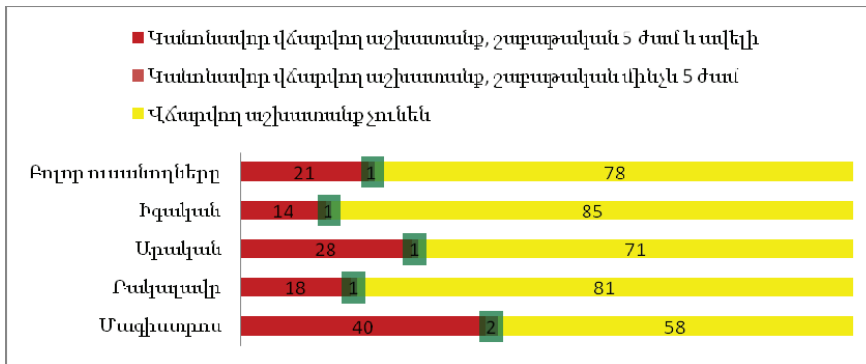
Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 37-ից, Լորենցի կորն¹⁴ (կարմիր կոր) առավել մոտ է ուղիղ գծին, քան գծապատկեր 35-ում, որտեղ ներկայացված է ծնողների հետ ապրող երիտասարդների եկամտային բաշխումը. սա նշանակում է, որ եկամուտներն ըստ եկամտային խմբերի ծնողների հետ չապրող երիտասարդների մոտ առավել հավասարաչափ են բաշխված:

¹⁴Որքան Լորենցի կորը մոտ է ուղիղ գծին, այնքան պատկերն ավելի իդեալական է՝ տվյալ դեպքում, այնքան եկամուտներն ուսանողների մոտ առավել հավասարաչափ են բաշխված: Եթե Լորենցի կորը համընկնում է ուղիղ գծին, սա նշանակում է, որ բոլոր ուսանողները հավասարաչափ եկամուտ ունեն:

Գլուխ 7: Ուսանողների ժամանակային բյուջեն և զբաղվածությունը

7.1. Ուսանողների զբաղվածությունը երկարաժամկետ կանոնավոր աշխատանքի դեպքում ըստ իրենց հիմնական բնութագրիչների

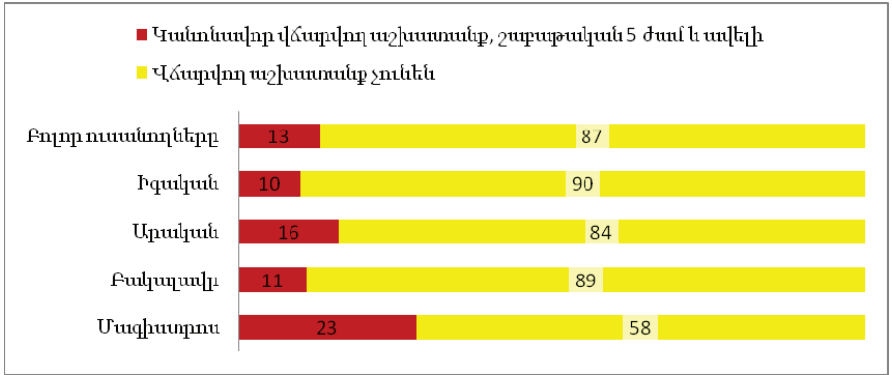
Հարցված ուսանողների 19%-ը նշել են, որ կիսամյակի ընթացքում շաբաթական 5 և ավել ժամ են աշխատում, 1%-ը նշել է, որ 5-ից պակաս ժամ է աշխատում, մնացած 80%-ը նշել են, որ կայուն վարձատրվող աշխատանք չունեն:

Գծապատկեր 7: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների երկարաժամկետ աշխատանքային ակտիվությունը (%)

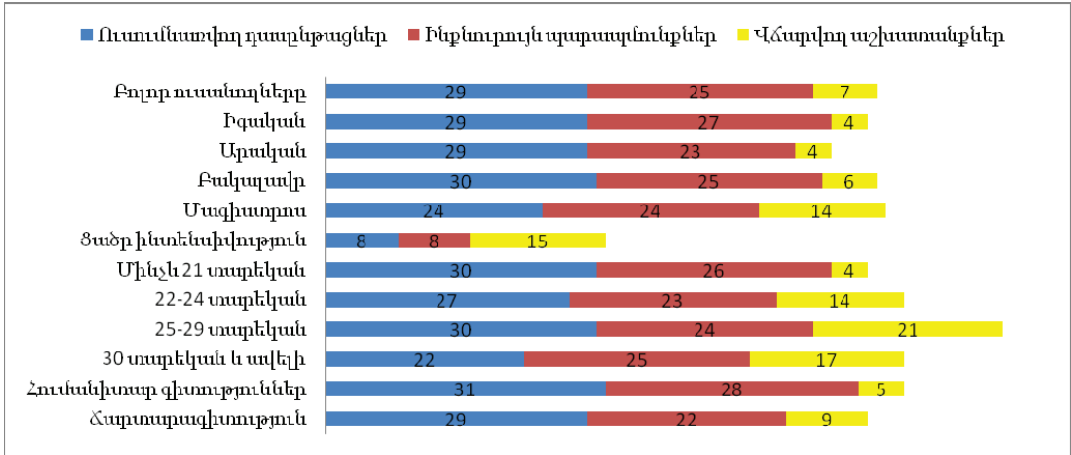
Գծապատկեր 38-ից կարող ենք տեսնել, որ ծնողների հետ ապրող արական սեռի ուսանողների 28%-ը շաբաթական 5 և ավելի ժամ հատկացնում է կայուն վարձատրվող աշխատանքի, իսկ աշխատող աղջիկների թիվը երկու անգամ ավելի պակաս է: Նմանատիպ պատկեր ենք տեսնում նաև ըստ որակավորման ուսանողների բաշխման մեջ՝ եթե բակավավրիստում սովորող ուսանողների 18%-ն է աշխատում, ապա մագիստրատուրայում սովորողների 40%-ն է 5 և ավելի է ժամ աշխատում:

Հետաքրքրական է, որ ծնողներից առանձին ապրող երիտասարդներն ավելի քիչ ժամանակ են հատկացնում աշխատանքին, քան ծնողների հետ ապրողները. այսպես՝ ուսանողների ընդամենը 13%-ն է շաբաթական 5 և ավելի ժամ աշխատում:

Գծապատկեր 8: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների երկարաժամկետ աշխատանքային ակտիվությունը (%)

7.2. Ծնողների հետ ապրող երիտասարդների ժամանակային բյուջեն տիպական ուսումնական շաբաթվա ընթացքում (ժամ/շաբաթ)

Գծապատկեր 40: Ծնողների հետ ապրող ուսանողների ուսումնառության հետ կապված գործունեության ժամանակային բյուջեն

Հարցված ծնողների հետ ապրող ուսանողներն, անկախ բնութագրիչներից, հիմնականում համանման ժամանակ են հատկացնում ուսումնատվող դասընթացներին, ինքնուրույն աշխատանքներին և վճարվող աշխատանքին: Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 40-ից,

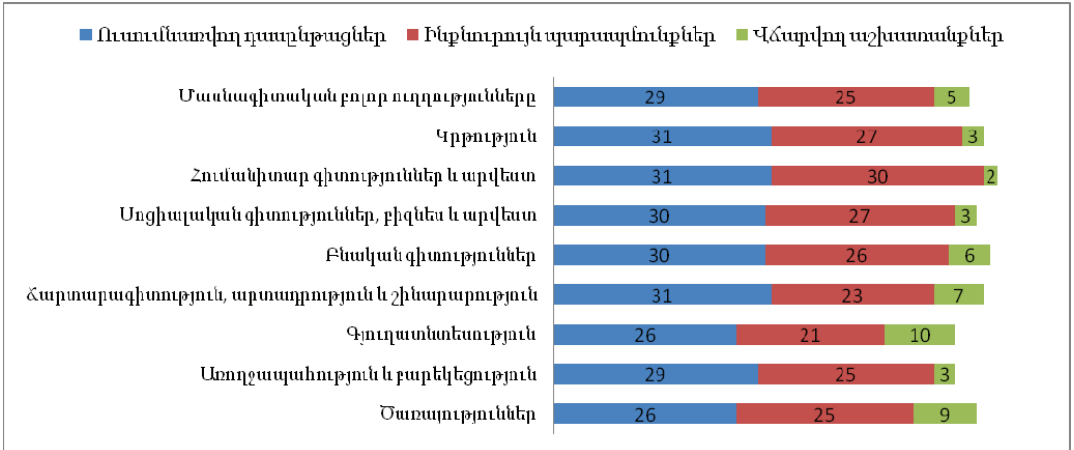
ուսանողները միջինը շաբաթական 29 ժամ հատկացնում են ուսումնառվող դասընթացներին, 27 ժամ ինքնուսուցմանը և ընդամենը 7 ժամ աշխատանքին: Ընդ որում, տարիքի աճին գուզընթաց աճում է վճարվող աշխատանքին հատկացվող ժամանակը: Հետաքրքրական է, որ եթե հումանիտար ուղղությամբ սովորողները 5 ժամ են հատկացնում աշխատանքին, ապա ճարտարագիտական ուղղությամբ սովորողները 9 ժամ են հատկացնում: Համեմատաբար ավելի շատ ժամանակ են հատկացնում աշխատանքին նրանք, ում մոտ ուսումը շարունակելու ցանկությունը ցածր է. նրանք շաբաթական 15 ժամ հատկացնում են աշխատանքին և ընդամենը 8-ական ժամ ուսումնառությանը և ինքնուսուցմանը:

Համանման է պատկերը նաև այն ուսանողների մոտ, որոնք ծնողների հետ չեն ապրում:

Հարցված բոլոր ուսանողների 20%-ը նշել է, որ կցանկանար ավելի շատ ժամանակ հատկացնել ուսումնառվող դասընթացներին, 33%-ը նշել է, որ ավելի շատ ժամանակ կցանկանար հատկացնել ինքնուսուցմանը, և վճարվող աշխատանք ունեցողների ընդամենը 15%-ն է նշել, որ կցանկանար ավելի շատ ժամանակ հատկացնել աշխատանքին, քան ներկայումս է հատկացնում:

7.3. Ժամանակային բյուջեն ըստ մասնագիտական ուղղվածության

Այժմ տեսնենք, թե ըստ մասնագիտական ուղղությունների բակալավրիատում և մագիստրատուրայում սովորող ուսանողները որքան ժամանակ են հատկացնում ուսումնառվող դասընթացներին, ինքնուսուցմանը և աշխատանքին:

Գծապատկեր 41: Բակալավրիատում սովորող ուսանողների ժամանակային բյուջեն տիպական ուսումնական շաբաթվա ընթացքում՝ ըստ մասնագիտական ուղղվածության (ժամ/շաբաթ)

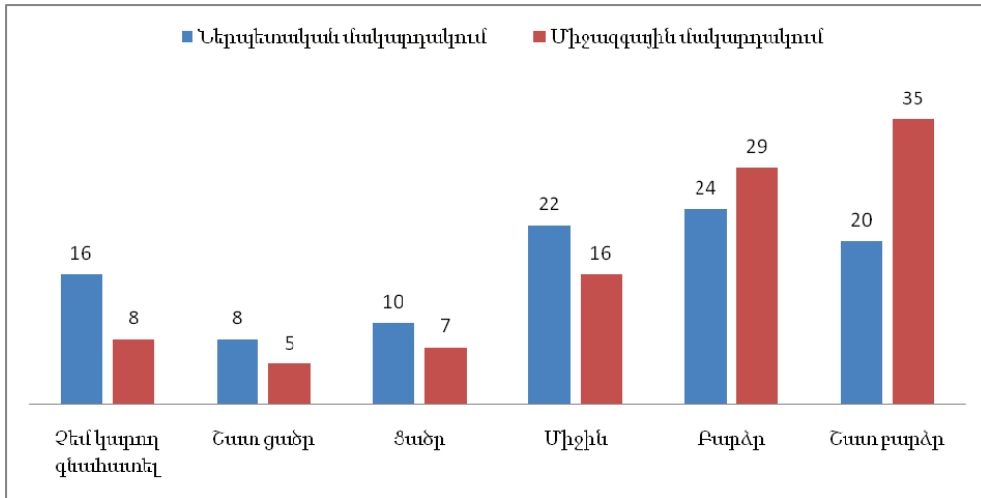
Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 41-ից, բակալավրիատում սովորող ուսանողներն անկախ մասնագիտացումից, միջինը համանման ժամանակ են հատկացնում ուսումնառությանը, ինքնուսուցմանը և աշխատանքին: Որոշ չափով միջին ցուցանիշից տարբերվում են գյուղատնտեսական և ծառայությունների (սերվիսի) գծով սովորողները, որոնք փոքր-ինչ ավելի շատ ժամանակ են հատկացնում աշխատանքին, քան ուսմանը:

Փոքր-ինչ այլ է պատկերը մագիստրատուրայում սովորող ուսանողների մոտ, որոնք, անկախ մասնագիտացումից, առավել շատ ժամանակ են հատկացնում աշխատանքին, քան ուսմանը: Այսպես, օրինակ, եթե բակալավրիատում սովորող ճարտարագիտական ուղղությամբ սովորող ուսանողը ուսման վրա ընդհանուր առմամբ ծախսում է շաբաթական 54 ժամ, ապա նույն ուղղությամբ մագիստրատուրայում սովորող ուսանողը 48 ժամ: Ավելի նկատելի է տարբերությունը հումանիտար ուղղությամբ սովորող ուսանողների մոտ՝ բակալավրիատ - 61 ժամ ուսմանը հատկացվող, մագիստրատուրա - 51 ժամ:

Գլուխ 8: Դասընթացի գնահատում

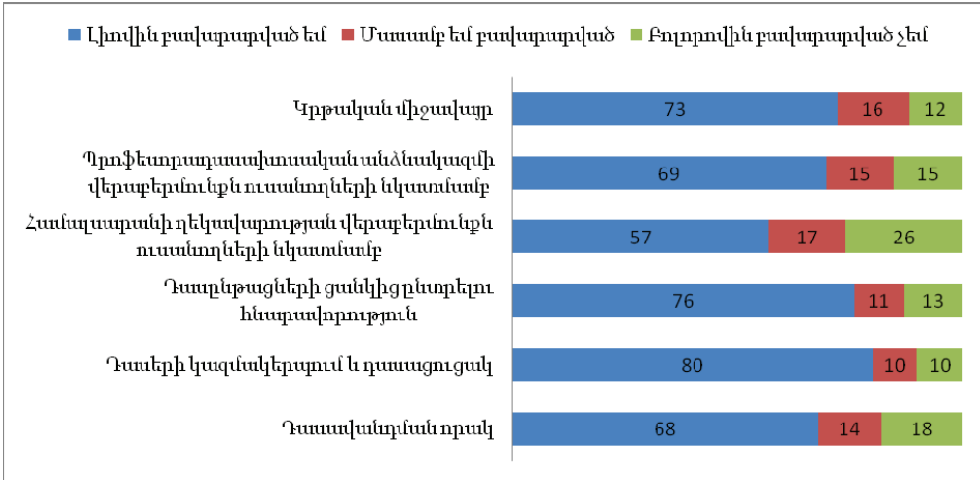
8.1. Դասընթացների հիմնական առանձնահատկությունների գնահատումը

Հարցված ուսանողները հիմնականում լավատեսորեն են տրամադրված աշխատաշուկայում ներկայիս կրթական ծրագիրն ավարտելուց հետո աշխատանք գտնելու հետ կապված (վերաբերյալ):

Գծապատկեր 42: Ինչպե՞ս եք գնահատում Ձեր հնարավորություններն աշխատաշուկայում ներկայիս կրթական ծրագիրն ավարտելուց հետո (%)

Ինչպես տեսնում ենք գծապատկեր 42-ից, ուսանողները համեմատաբար ավելի ցածր են գնահատում արտերկրում աշխատանք գտնելու հնարավորությունը, քան Հայաստանում:

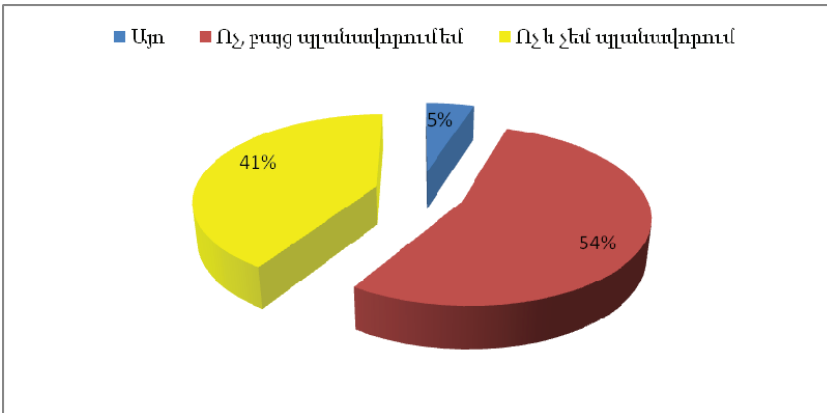
Գծապատկեր 43: Որքանո՞վ եք բավարարված Ձեր կրթությամբ: (%)

Ուսանողները հիմնականում դրական են գնահատել կրթության հետ կապված տարբեր կետերը: Այնուամենայնիվ, հարցվածների 18%-ը նշել է, որ բավարարված չէ դասավանդման որակից, իսկ 26%-ը նշել է, որ գոհ չէ դասընթացների ցանկից ընտրելու հնարավորությունից (բացակայությունից):

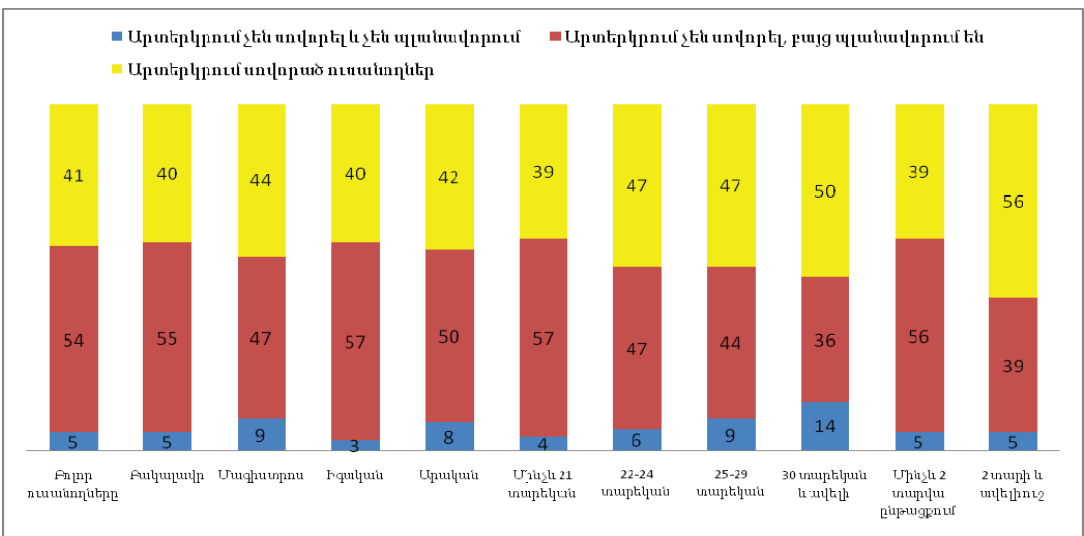
Դասավանդման որակից համեմատաբար ավելի քիչ են բավարարված այն ուսանողները, որոնք ԲՈՒՀ-ում չեն սովորում: Այսպես, ԲՈՒՀ-ում սովորող ուսանողների 11%-ը նշել է, որ բավարարված չէ ուսման որակից, իսկ (ինչպես նաև) ԲՈՒՀ-ում չսովորողների 16%-ն է նշել, որ բավարարված չէ ուսման որակից:

Գլուխ 9: Միջազգային շարժունություն

Ուսանողների ընդամենը 5%-ն է սովորել արտերկրում որևէ ժամանակավոր կրթական ծրագրով: 41%-ը նշել է, որ չնայած որ արտերկրում չի սովորել, նման ցանկություն չունի, իսկ 54%-ը նշել է, որ չնայած որ չի սովորել, բայց նման ցանկություն ունի:

Գծապատկեր 44: Երբևէ որպես ուսանող սովորե՞լ եք արտերկրում (%)

Գծապատկեր 45: Երբևէ որպես ուսանող սովորե՞լ եք արտերկրում ըստ ուսանողների հիմնական բնութագրիչների(%)

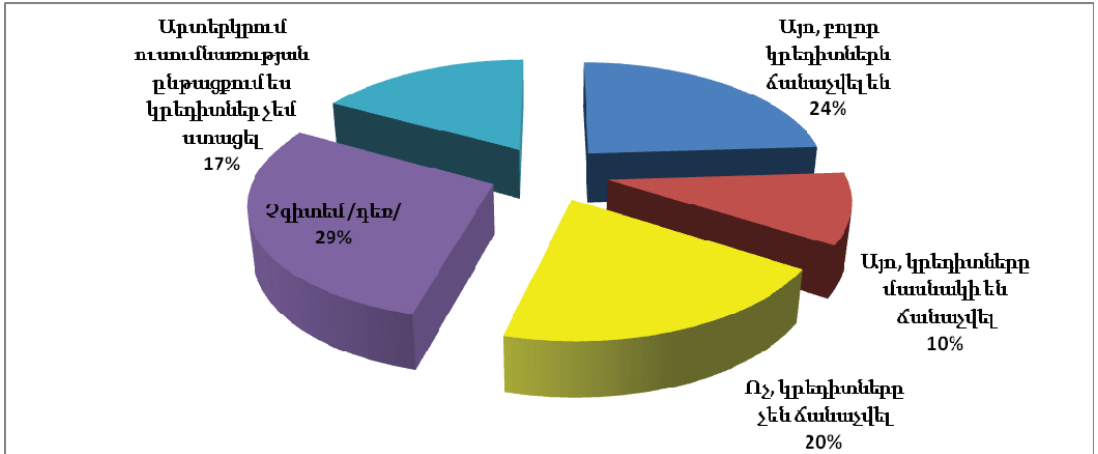
Գծապատկեր 45-ում ակնհայտ է, որ որքան ուսանողների տարիքն ավելի բարձր է, այնքան նրանք ավելի հաճախ են ներգրավվում արտերկրում որևէ կրթական: Մագիստրատուրայում սովորող ուսանողների 9%-ն է սովորել արտերկրում, իսկ բակալավրիատում սովորողների 5%-ը:

Ուսանողներն արտերկրում սովորում էին հետևյալ կրթական ծրագրերով.

	Բոլոր ուսանողները	Մագիստրատուրայում սովորող ուսանողները
Բակալավրիատ	49	31
Մագիստրատուրա	16	34
Ասպիրանտուրա/Ռոկտորական ծրագիր	6	6
Կարճաժամկետ պետական ծրագիր	22	22
Երկարաժամկետ պետական ծրագիր	2	0
Այլ հետբուհական ծրագրեր	16	12
Այլ	16	19

Աղյուսակ 24: Ինչ կրթական ծրագրով էիք սովորում, երբ մեկնեցիք արտերկիր (%)

Ինչպես երևում է աղյուսակ 24-ից, արտերկրում եղած ժամանակ ուսանողների կեսը (49%-ը) սովորել է բակալավրի կրթական ծրագրով, 22%-ը կարճաժամկետ պետական ծրագրով: Իսկ ներկայումս մագիստրատուրայում սովորող ուսանողները արտերկրում սովորել են մագիստրոսի կրթական ծրագրով (34%) և բակալավրի ծրագրով (31%):

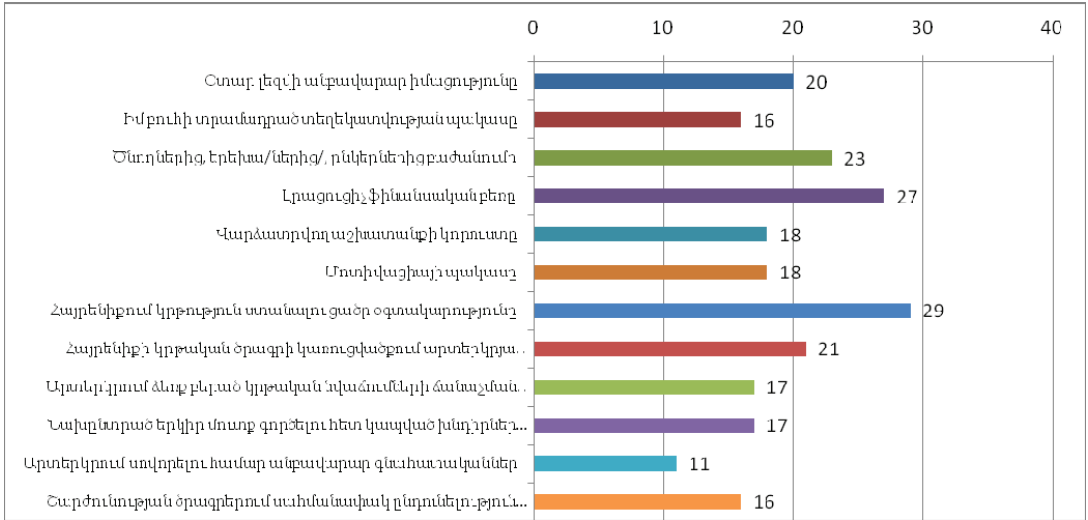

Գծապատկեր 46: Արտերկրում ստացված կրեդիտները /ԿՓԵՀ, վկայականներ/ ճանաչվե՞լ են Ձեր բուհի կողմից (%)

Արտերկրում սովորած ուսանողների միայն 24%-ն է նշել, որ իրենց այնտեղ ստացած կրեդիտները ճանաչվել են Հայաստանում, 10%-ը նշել է, որ մասնակիորեն են ճանաչվել, իսկ 20%-ը նշել է, որ կրեդիտները չեն ճանաչվել:

Արտերկրում ուսանելու ընթացքում ուսանողների համար ֆինանսավորման հիմնական աղբյուր է եղել ծնողների/ընտանիքի/գույրնկերոջ օժանդակությունը (61%): Միջինում սովորելու նպատակով ուսանողները 11 ամիս են անցկացրել արտերկրում:

Ուսանողների 27%-ը արտերկրում սովորել են Եվրոպական միության ծրագրի շրջանակներում, 39%-այլ ծրագրի շրջանակներում, իսկ 34%-ը որևէ ծրագրով չի սովորել այնտեղ:

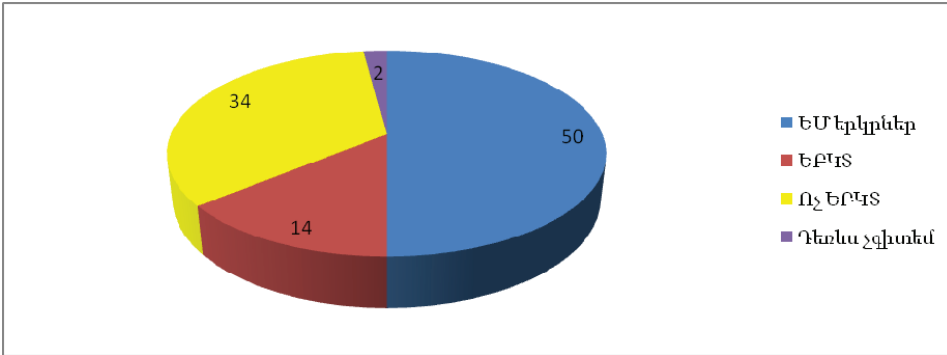

Գծապատկեր 47: Որքանով են հետևյալ կետերը խոչընդոտ հանդիսացել(ում) արտերկրում սովորելու համար (մեծ խոչընդոտ) (%)

Արտերկրում սովորելու ընթացքում հարցվողները հանդիպել են որոշ խոչընդոտների: Առավել մեծ խոչընդոտները նշված են աղյուսակ 47-ում: Ընդ որում՝ որպես ամենամեծ խոչընդոտ, նշվել է հայրենիքում ստացած կրթության ցածր օգտակարությունը:

Ուսանողների որոշ մասը բացի երկարատև կրթական ծրագրերից, ներգրավված են եղել այլ կրթական ծրագրերում: Այսպես՝ 9%-ը մասնակցել է հետազոտության/հետազոտական պրակտիկայում, 9%-ը ունեցել է մասնագիտական/արտադրական պրակտիկա, 11%-ն ամառային/ձմեռային դպրոցի են մասնակցել, իսկ 11%-ը մասնակցել են լեզվի դասընթացների: Այն ուսանողները, որոնք դեռևս արտերկրում չեն եղել և պլանավորում են մեկնել ուսումը շարունակելու, նախընտրել են հետևյալ երկրները (երկրների միությունը)¹⁵.

¹⁵ Եվրոպական Միության երկրներ, ԵԲԿՏ-Եվրոպական Բարձրագույն Կրթական Տարածք, Ոչ ԵԲԿՏ երկրներ-մնացած երկրները

Գծապատկեր 48: Որտեղ եք պատրաստվում ստանալ ժամանակավոր կրթություն արտերկրում (%)

Ինչպես պարզ է դառնում այս գլխում իրականացրած վերլուծությունից, ՀՀ ուսանողների հետաքրքրությունը դեպի միջազգային շարժունությունը և միջազգայնացումը մեծ է, և նրանք ցանկություն ունեն ավելի ակտիվորեն մասնակցել արտերկրի կրթական ծրագրերին:

Ամփոփում

Այսպիսով, սույն վերլուծության մեջ անդրադարձանք ՀՀ ուսանողների սոցիալ-տնտեսական բնութագրիչներին, ինչպես նաև շարժունությանը, կրթության որակի նկատմամբ նրանց գնահատականներին:

Ամփոփելով հետազոտության հիմնական արդյունքները, նշենք, որ պարզ դարձավ՝

- Ինչպես և արդեն նշվել է, հարցված ուսանողների մեծ մասը բաժին է ընկնում հումանիտար գիտությունների և արվեստի ուղղությամբ սովորող ուսանողներին (28%) և սոցիալական, բիզնեսի և իրավագիտությամբ սովորող ուսանողներին (26%), նրանց հաջորդում են ճարտարագիտական ուղղությունը (17%) և մյուս ճյուղերը:
- Հարցման մասնակիցների 10 % ունի հատուկ կարիք:
- Հարցման մասնակիցների գերակշիռ մեծամասնությունը՝ 92 % մինչ բուհ ընդունվելը չի աշխատել որևէ տեղ: Սա պայմանավորված նաև այն հանգամանքով, որ ուսանողների մեծ մասը (82 %), դպրոցն ավարտելուց անմիջապես հետո է ընդունվել բուհ:
- Ուսանողների մեծ մասը (63 %) պլանավորում է շարունակել կրթությունը:
- Ուսանողների մեծ մասը (62 %) բարձր է գնահատում Հայաստանում աշխատանք գտնելու հնարավորությունը:
- Հարցվածների 89.5%-ը շաբաթվա ընթացքում միջինում 30 ժամից ավելի են ծախսում ուսումնառվող դասընթացների և ինքնուրույն պարապմունքների վրա, 7.6%-ը 21-30 ժամ են ծախսում, 2.8%-ը՝ 11-20 ժամ:
- Ծնողների կրթությունը էական նշանակություն է ունեցել իրենց երեխաների՝ բարձրագույն կրթություն ստանալու հարցում:
- Հարցված ուսանողների կեսից ավելին իրենց ծնողների սոցիալական դիրքը գնահատում են ցածր, 35%-ը միջին և միայն 11%-ն է բարձր գնահատում ծնողների սոցիալական դիրքը:
- Հարցված ուսանողների 82.2%-ը ներկայումս ապրում է ծնողների հետ: Ընդ որում առանձին ապրող ուսանողների 5%-ը ապրում է ուսանողական հանրակացարանում:

- Ծնողներից առանձին ապրող ուսանողների 3%-ն ապրում է գուգրնկերոջ և երեխաների հետ, 9%-ն այլ անձանց հետ, իսկ 6%-ն ապրում է միայնակ: Բակալավրիատում սովորող ուսանողների 84% է ապրում ծնողների հետ, իսկ մագիստրատուրայում սովորողների դեպքում՝ 76%-ը: Այս ցուցանիշը սերտորեն փոխկապված է տարիքային գործոնի հետ:
- Հարցված ուսանողների կեսից ավելին (56%) շատ գոհ է իր կացարանային պայմաններից, ընդ որում ընդհանուր առմամբ ուսանողների 75%-ը բավարարված է իր կացարանով:
- Ուսանողները ֆինանսական կախվածության մեջ են գտնվում ծնողներից և կացության ծախսերի մեծ մասը հոգում են ծնողներից ստացված գումարով՝ միջինում ամսական վճարելով 106000 ՀՀ դրամ՝ ծնողների տրամադրած գումարներից և հինգ անգամ ավելի քիչ՝ 20000 ՀՀ դրամ դրամ սեփական գրպանից:
- Միջին ամսական ամենամեծ ծախսը բաժին է ընկնում այլ անձանց հետ ապրող ուսանողներին. 121000 ՀՀ դրամ ծնողներից և 18000 սեփական գրպանից: Միջին ամսական կենցաղային ծախսերը ծնողների հետ չապրող ուսանողի համար կազմում են 126221 ՀՀ դրամ, հանրակացարանում ապրողների համար կազմում են 96673 ՀՀ դրամ:
- Հետազոտության արդյունքները և ընդհանուր տրամաբանությունը վկայում են այն մասին, որ անկախ նրանից, թե ուսանողներն ապրում են ծնողների հետ, թե առանձին, ծնողներն այս կամ այն կերպ բավական մեծ ազդեցություն ունեն նրանց ամենօրյա կյանքում, ընդ որում խոսքը գնում է նախ և առաջ նյութական ապահովության և կացության ծախսերը հոգալու մասին:
- Ֆինանսական դժվարությունների առկայության հարցին ուսանողների 31%-ը պատասխանել է, որ նման դժվարություններ ունի և գրեթե նույն չափով 38%-ը պատասխանել է, որ չունի: Բզական սեռի ներկայացուցիչներն ավելի քիչ ֆինանսական դժվարությունների են հանդիպում (18%), քան արական սեռի ներկայացուցիչները (27%):

- Բակալավրիատում սովորող ուսանողներն ավելի շատ դժվարություններ ունեն (24%), քան մագիստրատուրայում սովորողները (15%):
- Ուսանողների ամսական եկամուտի հիմնական աղբյուրը ծնողներից/ գուզրնկերոջ կողմից ստացված եկամուտն է (69%): Ծնողների հետ ապրող ուսանողների 50%-ի ամսական եկամուտը կազմում է մինչև 125000 ՀՀ դրամ, 20%-ինը՝ 125601-208947 ՀՀ դրամ, մյուս 20%-ինը՝ 208948-347425, իսկ 10%-ի եկամուտը կազմում է 347426-620117 ՀՀ դրամ: Ծնողների հետ չապրող երիտասարդների 40%-ն ունի ամսական մինչև 124655 ՀՀ դրամ, 20%-ը՝ 124656-214551 ՀՀ դրամ, մյուս 20%-ը՝ 214552-372986 ՀՀ դրամ, իսկ 10%-ը՝ 372987-495447 ՀՀ դրամ:
- Ուսանողները հիմնականում դրական են գնահատել կրթության հետ կապված տարբեր կետերը: Այնուամենայնիվ հարցվածների 18%-ը նշել է, որ բավարարված չէ դասավանդման որակից, իսկ 26%-ը նշել է, որ գոհ չէ դասընթացների ցանկից ընտրելու հնարավորությունից (բացակայությունից):
- Ուսանողների ընդամենը 5%-ն է սովորել արտերկրում որևէ ժամանակավոր կրթական ծրագրով: 41%-ը նշել է, որ չնայած որ արտերկրում չի սովորել և նման ցանկություն չունի, 54%-ը նշել, որ չնայած որ չի սովորել, բայց նման ցանկություն ունի:

Այսպիսով, փորձենք պատրաստել հայ ուսանողի սոցիալական դիմանկարը.

- ✓ Ուսման ընթացքում նա աշխատում է, որպեսզի վճարի ուսման վարձը:
- ✓ Ֆինանսական խնդիրների պատճառով նա չի ցանկանում ընդհատել կրթությունը բարձրագույն կրթության տարբեր աստիճանների միջև:
- ✓ Նա չի ուզում սովորել ծնողների ֆինանսական աջակցության հաշվին:
- ✓ Նա ուզում է ավելի ընդգրկված լինի միջազգային շարժունության ծրագրերում:
- ✓ Նա ուզում է երեխա ունենալ և ստանալ բարձրագույն կրթություն միաժամանակ:
- ✓ Նա ուզում է սովորել Եվրոպայում:
- ✓ Նա ուզում է շարունակել իր կրթությունը:
- ✓ Նա ցանկանում է, որպեսզի ընդլայնվեն ԲՈՒՀ ընդունվելու հնարավորությունները:
- ✓ Նա ուզում է ունենալ ավելի լավ ուսանողական կացարանային պայմաններ:

- ✓ Հատուկ կարիքների պատճառով նա չի ուզում ունենալ սահմանափակ կրթության հնարավորություններ:

Առաջարկություններ

<<Եվրոստուդենտ V>> հարցմանը մասնակցած ուսանողները բարձրագույն կրթություն են ստանում նոր քաղաքական, հասարակական և տնտեսական պայմաններում, իսկ ուսանողների ծնողները՝ Խորհրդային Միության տարիների ընթացքում: Ազգային բարձրագույն կրթության համատեքստում տեղի են ունեցել փոփոխություններ, որոնց արդյունքում հստակ է դարձել, որ պետությունը մեծ ուշադրություն է դարձնում ուսանողների սոցիալական հարցերին, փորձելով բարելավել նրանց սոցիալ-տնտեսական պայմանները:

Երկու տասնյակից ավել տարիների ընթացքում իրականացվել են բազմաթիվ փոփոխություններ, որոնց նպատակն է եղել ավելի հասանելի դարձնել բարձրագույն կրթությունը հասարակության տարբեր խավերի ներկայացուցիչների համար, բարելավել կրթական ծրագրերի բովանդակությունը, ստեղծել արդի մասնագիտություններ, որոնք հնարավորություն կընձեռեն ուսանողներին իրենց տեղը գտնել տեղական և միջազգային աշխատաշուկաներում:

Մույն հետազոտությունը լավագույն շարժառիթ է հանդիսանում ՀՀ բարձրագույն կրթության պատասխանատուներին և քաղաքականություն մշակողների համար, քանի ստացված թվային արդյունքները կխթանեն նոր բարեփոխումների շրջափուլը՝ հիմնված ստացված թվային տվյալների վրա և նպատակ ունենալով բարելավել մեր ազգային ցուցանիշները մոտակա տարիների ընթացքում:

Ուսանողների ստացված պատասխանները հնարավորություն են ընձեռում մեզ ներկայացնել մի շարք կարևոր առաջարկություններ, որոնցից հիմնականները ներկայացնում ենք ստորև:

Ինստիտուցիոնալ մակարդակի վրա առաջարկում ենք.

1. Բարելավել բուհերի կրթական ծրագրերի որակը՝ ավելի շատ ուսանողներ ընդգրկելու նպատակով;

2. ստեղծել և խթանել ուսանողական լրացուցիչ ծառայությունների զարգացումը, որոնք ավելի արդյունավետ ձևով կհամագործակցեն ուսանողների հետ և կնվազեցնեն նրանց ուսուցման հետ կապված բովանդակային և կազմակերպչական խնդիրները;

3. բարելավել ուսանողների կացարանային պայմանները:

Ազգային մակարդակի վրա առաջարկում ենք.

1. տարբերակել և ընդլայնել ֆինանսական աջակցության աղբյուրները, քանի որ ֆինանսական դժվարությունները լուրժ խոչընդոտներ են ՀՀ ուսանողների համար բարձրագույն կրթություն ստանալու հարցում;

2. մշակել նոր հայեցակարգ՝ միտում ունենալով բարելավել հատուկ կարիքներ ունեցող ուսանողների պայմանները, մշակել չափանիշներ, որոնք պարտադիր պետք է հանդիսանան ըստ լիցենզիայի Հայաստանի Հանրապետությունում բարձրագույն կրթություն իրականացնելու համար;

3. պարբերաբար խթանել տարաբնույթ հետազոտություններ՝ ուղղված ուսանողների սոցիալական չափումներին և միտում ունենալով հետզհետե բարելավել նրանց սոցիալ-տնտեսական պայմանները;

4. ՀՀ մարզերի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ներդնել այն ծրագրերը, որոնք առայժմ առկա են միայն մայրաքաղաքի կրթական հաստատություններում՝ միտում ունենալով խթանել մարզերի ուսանողների համար հավասար կրթական պայմանների ապահովումը և նվազեցնելով կենտրոնացման միտումները;

5. Խթանել բարձրագույն կրթություն չունեցող ծնողների երեխաների մուտքը դեպի բարձրագույն կրթություն:

Միջազգային մակարդակի վրա՝

1. Հայաստանի Հանրապետության ուսանողներին մասնակցության ավելի շատ քվոտաներ տրամադրեն միջազգային փոխանակման ծրագրերում;

2. Ընդլայնել համագործակցությունը Բոլոնիայի անդամ պետությունների բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների միջև՝ կոնսորցիումների ստեղծման և արդյունավետ գործունեության համար:

Մույն հետազոտական ծրագրի շրջանակներում կատարված վերլուծությունը և դրա արդյուքները չափազանց կարևոր նշանակություն կունենան ՀՀ բուհական համակարգի համար՝ իթանելու բարձրագույն կրթություն իրականացնող հաստատությունների կարողությունների զարգացումը և կառուցելու արդյունավետ քաղաքականություն՝ ժամանակակից աշխարհի մարտահրավերներին համընթաց:

Տպագրվել է «Հայկարիլ» ՍՊԸ տպարանում
Չափսը՝ 70 x 100/16, ծավալը՝ 5.25 մամուլ
Տպագրությունը՝ օֆսեթ, թուղթը՝ կավճապատ
Տպաքանակը՝ 100 օրինակ

Հասցե՝ Կիևյան 18/6, հեռ.. 043-10-70-90